

ÅRSREDOVISNING 2022

**NORDISKA
MUSEET**

STIFTELSEN

**ÅRSREDOVISNING
STIFTELSEN NORDISKA
MUSEET 2022**

Om stiftelsen Nordiska museet

När språkforskaren och kulturhistorikern Artur Hazelius (1833–1901) gjorde sin första insamlingsresa i Dalarna ville han dokumentera en folkkultur som han trodde skulle gå förlorad. Året därpå, 1873, öppnade han den första utställningen, *Skandinavisk-Etnografiska samlingen*, på Drottninggatan i Stockholm. Redan 1880 hade samlingen blivit så omfattande att han ombildade den till Stiftelsen Nordiska museet. I sitt överlåtelsebrev skänkte han samlingarna till svenska folket. En särskild nämnd skulle ansvara för verksamheten, som även kom att inkludera Skansen, grundat 1891. De tillfälliga utställningslokalerna blev snart för små. Planerna på det stora museibygget på Djurgården växte fram med syftet att skapa ”en bra hemvist” för museets samlingar och därtill ”en stor nationell festhall”. Detta lade grunden för Nordiska museet och Skansen, som vid tiden för Artur Hazelius död hade vuxit till en nationell institution med internationell räckvidd. För honom stod människan i centrum och han satte ”Känn dig själv” som motto på museets emblem. Föremålen som samlades in skulle samtidigt beskrivas, registreras och resultaten publiceras. Vetenskapliga perspektiv gick hand i hand med folkbildning. Från och med 1963 tog staten ett större ekonomiskt ansvar för stiftelsens verksamhet och har sedan dess utsett nämndens ledamöter. Samma år avskildes Skansen och blev en självständig stiftelse med egen styrelse. Institutionerna är fortfarande sammanflätade med varandra.

Stiftelsen Nordiska museet är i dag Sveriges största kulturhistoriska museum. Samlingarna speglar landets kulturhistoria från 1500-talet till nutid. Föremålssamlingen omfattar ca 1,5 miljoner objekt och tar ca 25 000 kvadratmeter magasinsyta i anspråk. Arkivet omfattar drygt 5 500 och biblioteket ca 4 000 hyllmeter material. Fotosamlingarna bedöms innehålla ca 6 miljoner fotografier. Museet har systematiskt samlat in uppgifter om svenskt folkliv i över hundra år, både om materiell och immateriell kultur – om hur människor har tänkt, känt och trott. Utöver den stora museibyggnaden på Djurgården äger stiftelsen flera kulturhistoriska miljöer på skilda håll i landet: Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik, Härkeberga kaplansgård samt villa Lusthusporten på Djurgården. Stiftelsen svarar för driften och förvaltningen av dessa miljöer med totalt över 400 byggnader och vidsträckta historiska parker och landskap, oftast i samverkan med utomstående intressenter som kommuner, byalag, föreningar och privatpersoner. Stiftelsen Nordiska museets verksamhet finansierades 2022 till 69 procent (77 %) av statsbidrag och 31 procent (23 %) av egenfinansiering. Det är stiftelsens nämnd (styrelse) som svarar för att stiftelseförordnandet följs. Ansvaret för frågor som rör användningen av tillgångar och placering av förmögenhet ligger hos nämnden i enlighet med stiftelselagen och stiftelsens egna stadgar.

Av stadgarna framgår att Stiftelsen Nordiska museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Stiftelsens ansvar omfattar hela det kulturhistoriska fältet med undantag av de delar som hänförs till någon annan institution. Den ska enligt stadgarna särskilt vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika sina samlingar; hålla ett urval av samlingarna tillgängliga samt driva och stödja utställningsverksamhet och annan kulturförmedlande verksamhet; därtill initiera, driva och stödja forskning inom museets verksamhetsområde.

FÖRORD

Den 9 februari 2022 lyftes merparten av restriktionerna mot covid-19 men redan några veckor senare utbröt kriget i Ukraina. I mars 2022 startade Stiftelsen Nordiska museet därför en insamling för att ge ekonomiskt stöd till Ukrainas kulturarv. Insamlingen har engagerat många museer, institutioner, föreningar och privatpersoner. De insamlade medlen uppgick totalt till 1,6 miljoner svenska kronor och har överförts till Nationalmuseet för Ukrainas historia i Kiev. Den 14 februari drabbades den närliggande restaurangen Josefina på Djurgården av en kraftig brand. Från räddningstjänsten arbetade 20 enheter med att förhindra spridning till museet och släckningen tog flera timmar. I ett tidigt skede fanns det en oro för att någon del av Nordiska museet skulle fatta eld av gnistor mot taket eller het rök men lyckligtvis klarade sig byggnaden helt utan skador tack vare en snabb och omfattande insats från räddningstjänsten.

Den 11 mars öppnades utställningen Come to Norden på Nordiska museet. Utställningen visar klassiska reseaffischer från 1890-talet till 1960-talet som berättar om den framväxande turismen inom och till Norden. Från den 19 april till den 30 juni bedrevs det också en unik verksamhet för barn på museet – Ukrainian Children Activity Center (UCAC). Centret initierades av den ideella föreningen Beredskapslyftet för att ge nyanlända ukrainska barn en trygg och fast punkt med meningsfulla aktiviteter innan de till hösten 2022 började i svensk skola. Nordiska museet på Djurgården bidrog till projektet med lokaler och även personal inom flera avdelningar engagerades för att snabbt få allt på plats. Museet tog dagligen emot 80–100 barn i åldrarna 5–10 år.

Under sommaren kunde stiftelsens slott och gårdar äntligen öppna sina dörrar igen efter att de delvis varit stängda under coronapandemin. Julita gård hölls öppet dagligen från den 1 juni till den 31 augusti med visningar, öppna utställningar och historiska miljöer. Tyresö slott och Svindersvik sommarnöje hölls öppna för visningar på lördagar och söndagar från den 28 maj till den 4 september.

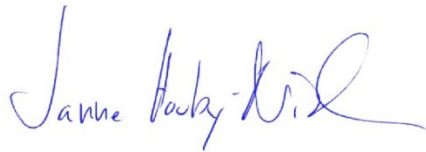
Kriget i Ukraina förändrade omedelbart världsläget och har bland annat medfört en kraftig inflation som påverkat stiftelsens kostnader. I budgetpropositionen för 2023, som erhöles under hösten 2022, framgår att stiftelsen inte får någon ökning av det statliga bidraget för åren 2023 – 2025 vilket är mycket allvarligt med tanke på de kostnadsökningar stiftelsen står inför.

Stiftelsen Nordiska museet hade under 2022 totalt 908 721 (640 404) besök, inräknat både verksamhets- och anläggningsbesök enligt de definitioner som Myndigheten för kulturanalys anger. Antalet verksamhetsbesök ökade med 109 410 besökare jämfört med 2021 och uppgick till 255 384 (145 974) varav 228 492 (145 974) vid museibygnaden på Djurgården. Enligt Sveriges museers rapport ”9 av 10 tillbaka och fortsatt digital boom – 155 museer om besöken 2022” var Nordiska museet därmed Sveriges tredje mest besökta museum. I rapporten lyfter även Sveriges museer att Nordiska museet är det museum som har näst flest digitala besök i samlingarna.

Under årets museikonferens European Museum of the Year Award fick Nordiska museet ta emot hederspriset ”Special Commendation 2022”. Priset ges till museer som har utvecklat nya och innovativa aspekter av museiupplevelsen som andra europeiska museer kan lära ifrån. Om ett år, den 24 oktober 2023, fyller Nordiska museet 150 år. Jubileet firas med flera stora händelser: bygget av museets största utställningssatsning någonsin, stora investeringar i museibygnaden, en ny visuell identitet och insamlingar om människors tankar om samtiden och framtiden.

Jag vill rikta ett varmt tack till alla samverkanspartners i Sverige, Norden och andra länder. Jag tackar också varmt Stockholms universitet, våra sponsorer och alla på Stiftelsen Nordiska museet för det krävande arbete som jubileumssatsningarna har inneburit.

Stockholm i januari 2023

Sanne Houby-Nielsen
Styresman för Stiftelsen Nordiska museet

Innehållsförteckning

ÅRSREDOVISNING	6
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	6
STIFTELSENS ÄNDAMÅL OCH UPPDRAG	6
ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN 2022	6
UTVECKLING AV VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING	8
VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET	8
FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING SAMT VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER	9
FORSKNING OCH UTVECKLING	10
HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR	10
TILLSTÅNDS- ELLER ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET ENLIGT MILJÖBALKEN	12
RESULTATRÄKNING	13
BALANSRÄKNING	14
BALANSRÄKNING	15
RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL	15
KASSAFLÖDESANALYS	16
NOTER	17
UNDERSKRIFTER	28
REVISIONSBERÄTTELSE	29
Rapport om årsredovisningen	29
Uttalanden	29
Grund för uttalanden	29
Övriga upplysningar	29
Nämndens och styresmans ansvar	30
Revisorns ansvar	30
Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar	31
Uttalande	31
Grund för uttalande	31
Nämndens och styresmans ansvar	31
Revisorns ansvar	32
VERKSAMHETSBERÄTTELSE	33
UPPDRAG	34
REDOVISNINGENS INDELNING	34
MUSEETS SAMLINGAR, BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP	35
UTVECKLING AV SAMLINGARNA	36

REGISTRERING, KATALOGISERING OCH FÖREMÅLSLOGISTIK.....	37
FÖRVARING OCH VÅRD	40
INSAMLINGAR, UNDERSÖKNINGAR OCH FÖRVÄRV	41
PUBLIK VERKSAMHET.....	46
BESÖKARE	47
MUSEET PÅ DJURGÅRDEN	48
MUSEETS KULTURMILJÖER.....	52
ARKIV OCH BIBLIOTEK.....	56
DIGITALA MEDIER	57
PUBLIKATIONER	61
KUNSKAP, FORSKNING OCH SAMVERKAN	62
KUNSKAPSUPPBYGGNAD OCH UNIVERSITETSSAMVERKAN	62
UTLÅN	64
NATIONELL OCH INTERNATIONELL SAMVERKAN, STÖD OCH RÅDGIVNING	64
INTERNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETE	60
NORDISKA MUSEETS HÖGTIDSDAG	67
ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV.....	68
TILLGÄNGLIGHET	68
SÄKERHET	68
STIFTELSEN NORDISKA MUSEET SOM ARBETSGIVARE	69
OBEROENDE REVISORS RAPPORT	71
Oberoende revisors bestyrkanderapport om Verksamhetsberättelse.....	71
Ansvariga partens ansvar	71
Revisorns ansvar	71
Uttalande	72
Övriga upplysningar.....	72
Avsedda användare och syften	72
NORDISKA MUSEETS OCH SKANSENS VÄNNER.....	73

ÅRSREDOVISNING

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

STIFTELSENS ÄNDAMÅL OCH UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Dess verksamhet regleras av stiftelselagen (1994:1220) och museilagen (2017:563). Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar (antagna 2010-02-04), dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2022 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2021/00636 [delvis], Ku2021/02377 [delvis]). Av riktlinjerna framgår att en särskild resultatredovisning ska lämnas till regeringen. Denna redovisning sker i form av en separat och utförlig verksamhetsberättelse.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN 2022

Stiftelsen Nordiska museet är, alltsedan de första utställningarna öppnade 1873 och stiftelsen grundades 1880, en central kulturinstitution i Sverige och bedriver en bred verksamhet ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Ansvarsområdet omfattar hela det kulturhistoriska fältet utom de delar som har hänförs till andra institutioner. Verksamheten utgår från stiftelsens stadgar och från de årliga riktlinjer som är knutna till regeringens bidrag. Den förhåller sig även till regeringens nationella kulturpolitiska mål.

Stiftelsen förvaltar, tillgängliggör och skapar ny kunskap dels utifrån föremåls- och arkivsamlingar samt byggnader och historiska parker, skog och landskap, dels genom en fortlöpande insamling, dokumentation och forskning. Detta sker såväl internt som genom olika samarbeten och i direktkontakt med besökare och användare. Kunskapsuppbyggnaden följer museets profilområden och rör exempelvis dräkt- och modehistoria, mathistoria och slotts- och herrgårdshistoria. Utveckling av metoder och infrastrukturer sker bland annat genom digitalisering av kulturhistoriska samlingar och dokumentation av viktiga samtidshändelser på digitala insamlingsplattformar.

Stiftelsen Nordiska museet har stora och betydande kulturhistoriska samlingar sett i både nationellt och internationellt perspektiv. Samlingsförvaltningen är central i verksamheten och inbegriper både digital och analog hantering och kontroll och syftar till ett långsiktigt bevarande och ett ökat tillgängliggörande. Därutöver bedriver stiftelsen en omfattande byggnadsvård, samt underhåll och utveckling av parker och övrig kulturmiljö.

Forskning initieras och bedrivs främst med hjälp av externa medel samt genom ett samverkansavtal med Stockholms universitet kring den Hallwylska professuren. Museets samverkan med forskarsamhället stärks genom samarbetet kring museets nya basutställning *Människan i Norden*. Basutställningen är museets största satsning på många år och beräknas stå klar i början av 2024. Därutöver stödjer flera olika delar av stiftelsens verksamhet forskning. Det gäller till exempel arkiv- och biblioteksservice, digitalisering av samlingarna och årets digitala insamling av berättelser om kriget i Ukraina. Stiftelsen tillgängliggör också forskningsresultat, kunskap och samlingar för en nationell och internationell publik genom utställningar, visningar, programpunkter, utlån, publikationer, digitala och sociala medier, seminarier, föreläsningar med mera. Museet ingår även i Centralmuseernas ledningsutskott för forskning och museer.

Under 2022 har arbetet med Generalplanen som påbörjades 2016, för den fysiska miljön i museibygnaden på Djurgården fortsatt. Generalplanen syftar till museets ambitiösa planer för en stegvis förbättring av tillgänglighet och skalskydd. Generalplanen har nu flertalet större projekt i utvecklingsfas, med stora publika projekt som bland annat kommer att lösa tillgängligheten på plan 4, skapa tydligare besöksmottagande och en enklare navigation för besökarna. Dessa satsningar har under 2022 varit under fortsatt utveckling med siktet inställt på lanseringar i samband med 150-årsjubileet 2023.

Stiftelsen Nordiska museet hade under 2022 totalt 932 928 (640 404) besök, inräknat både verksamhets- och anläggningsbesök enligt de definitioner som Myndigheten för kulturanalys anger. Antalet verksamhetsbesök ökade med 109 410 besökare jämfört med 2021 och uppgick till 255 384 (145 974) varav 228 492 (145 974) vid museibygnaden på Djurgården.

Besök i historiska museiparker räknas som anläggningsbesök. Tyresö slott hade under året 253 933 (318 822), Svindersvik sommarnöje 1 907 (102 125) och Julita gård 53 234 (73 483) parkbesök. Nordiska museet hade 366 933 (0) anläggningsbesök¹. Totalt kan stiftelsen därmed redovisa cirka 677 544 (494 430) anläggningsbesök. Antalet besök på stiftelsens webbplats har ökat stadigt under de senaste åren och hade under året 1 711 823 besökare (en ökning med 17,1 procent jämfört med 2021).

Till regeringens riktlinjer hör att Stiftelsen Nordiska museet ska samverka med myndigheter, ideella organisationer och det civila samhället. Denna samverkan är mycket diversifierad och involverade under 2022 en lång rad museer både nationellt och internationellt, därtill Tyresö kommun, Enköpings kommun, Katrineholms kommun, Nacka kommun, Kungliga Djurgårdens Intressenter, universitet i Sverige och Norden, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Hembygdsförbund, Åjtte, Beredskapslyftet samt olika intressesammanslutningar.

¹ Under 2021 genomfördes en testning av besöksräknare på museets bakgård, som ej rapporterades. Sedan 2022 har museet följt instruktioner från MYKA (Myndigheten för kulturanalys) gällande hur anläggningsbesöken ska räknas. Detta har gjorts med automatiska besöksräknare som finns i museets huvudentré, tillgänglighetsentré och västra entré.

UTVECKLING AV VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING

	2022	2021	2020	2019
Statligt bidrag	124,9	123,2	123,2	120,5
Extra statligt bidrag med anledning av pandemin covid 19	4,0	15,0	15,5	-
Korttidsstöd med anledning av pandemin covid 19	-	2,2	2,7	-
Nettoomsättning	53,4	33,3	26,0	52,1
Totala verksamhetsintäkter	187,3	179,2	185	187,1
Verksamhetskostnader (mkr)	-174,8	-153,0	-174,1	-181,8
Årets resultat (mkr)	12,4	26,2	10,9	5,3
Årets investeringar (mkr)	16,8	3,9	5,0	18,5
Balansomslutning (mkr)	210,8	194,2	143,7	111,7
Antal verksamhetsbesök	255 384	145 974	122 092	377 330
Antal anläggningsbesök	677 544	494 430	437 393	363 957

Stiftelsen visar ett positivt resultat på 13 mkr (26) framför allt på grund av att de publika intäkterna har utvecklats positivt under året och att ett extra bidrag på 4 mkr erhöles från staten med anledning av pandemin (beslut i början av 2022). En återhållsamhet av kostnaderna har också fortsatt med tanke på konsekvenserna av pandemin samt de rådande omständigheterna med ökad inflation och stigande priser, vilka kommer att påverka stiftelsens ekonomi under lång tid framöver.

Ett flertal större projekt som ingår i arbetet med Generalplanen har pågått under 2022. Investeringar gjorda under 2022 uppgår till 16,8 mkr och arbetet med projekten fortgår under 2023.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET

Stiftelsen har börjat återhämta sig från pandemiåren men antalet besökare är fortfarande långt ifrån antalet före pandemin. Besöksintäkterna är en viktig intäktskälla för stiftelsen.

En allvarlig händelse som inträffade i februari var branden på restaurang Josefina som ligger intill museet på Djurgården. Brandutvecklingen var oerhört snabb och kraftfull med stor värmeutveckling som hotade museibygnaden. Tack vare en snabb insats från räddningstjänsten blev Nordiska museet inte drabbat.

Cirka 100 000 av cirka 1,1 miljon nitratnegativ dränktes eller på annat sätt påverkades av en vattenläcka i museets nitratarkiv i januari 2021. Samlingen packades därefter för fryst förvaring under restvärderäddningsinsatsen. Planeringen för vidare hantering påbörjades direkt efter händelsen och ett pilotprojekt med titeln "100 000 Bildminnen" utvecklades för att behandla, digitalisera och göra detta ovärderliga material tillgängligt. Efter en lång period av säkerhetsanpassningar, planering och testning anställdes ett team på nio projektmedarbetare för genomförandefasen med början i september 2022 med förväntat slutförande under 2023.

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING SAMT VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Stiftelsen Nordiska museet har ambitionen att vara ett angeläget museum som ger perspektiv idag och styrka åt framtida generationer. För att kunna manifesteras denna ambition är det avgörande för museet att vara relevant i sin omvärld och ha ett angeläget innehåll för sin publik.

År 2023 fyller Nordiska museet 150 år och det pågår mycket arbete för att skapa ett attraktivt och spännande innehåll under året. Mycket av arbetet som har pågått under 2022 lanseras under jubileumsåret och blir också en naturlig upptakt till den kommande storsatsningen - en ny basutställning på hela översta våningsplanet, plan 4 vilken öppnar i början av 2024.

Utställningsmässigt har museet på Djurgården satsat på att förlänga de två framgångsrika utställningarna "Come to Norden" och modeutställningen "Nordens Paris". Dessa utställningar står till hösten 2023 och förväntas fortsätta attrahera publik och skapa intäkter till butiken. Arktis är fortfarande högst aktuell och står kvar i Stora hallen.

År 2023 är fyllt med programverksamhet för att bibehålla aktualitet mot storstockholmarna och familjepubliken. De utländska målgrupperna har "Come to Norden" som huvudnummer varför den står över sommaren 2023. Både arbetet med den kommande basutställningen på plan 4 och potentialen i en stark modesamling borgar för en fortsatt stark attraktionskraft.

På högtidsdagen den 24 oktober 2023 firas museets 150-årsdag och samma dag 2022 släppte museet den historiska nyheten om en ny grafisk identitet som smyglanserades under hösten 2022 och som kommer att fortsätta implementeras genom alla besöksmål och inom organisationen under 2023. Denna sammanhållna identitet kommer tydliggöra tillhörigheten inom hela stiftelsen och skapa synergieffekter. Den grafiska identiteten är starkare och syftar till att lyfta modervarumärket "Nordiska museet" - vilket i sin tur ger positiva effekter på alla besöksmål och tvärtom. En större tydlighet i samtliga fysiska och digitala kontaktytor förväntas ge större uppmärksamhet och positiva effekter på varumärket och dess attraktionskraft.

Museet är helt beroende av sina publika intäkter för att kunna investera i den publika verksamheten. När publiken strömmar till, gynnar det museets samtliga intäktskällor: entré, butik och matsal. Under 2023 kommer en ny utställning på plan 4 att byggas samt tillgänglighetsanpassningar att genomföras, museet strävar efter att vara öppet alla dagar för att inte gå miste om entréintäkter. En naturlig hävstångseffekt uppstår med en stadig publiktillströmning. Det allt kärvare ekonomiska läget i samhället har påverkats av en rad samverkande krafter som har bidragit till en ökad inflation med stigande priser. De huvudsakliga orsakerna är markant ökade priser på olja, gas och spannmål som framför allt har orsakats av det pågående kriget i Ukraina, generösa pandemiåtgärder och penningpolitisk stimulans - vilka ökade privatkonsumtionen - samt ökade räntor.

Stiftelsens ekonomi som helhet är även beroende av statliga medel. När dessa inte räknas upp i takt med löneutveckling och ökade priser, slår även detta hårt mot det ekonomiska läget, och därmed stiftelsens förutsättningar att förvalta och utveckla museet. Av budgetpropositionen för 2023 framgår att ingen uppräknings av det statliga bidraget sker för åren 2023 - 2025. Dessa medel är bland annat avgörande för att bibehålla en attraktiv kompetens och arbetskraft, samt för stiftelsens möjligheter att bibehålla och utvecklas som värdefull kunskapsinstitution.

En annan utmaning är att de statliga museerna från och med år 2023 återinför entréavgifter, vilket kan medföra ökad konkurrens om den betalande publiken. Denna reformförändring tillsammans med att konsumenterna kommer att ha mindre pengar kvar i plånboken, riskerar att minska det totala antalet museibesök i Stockholm under 2023.

Detta tillsammans med att de publika besöken till museerna ännu inte har återhämtat sig efter pandemin för med sig ett tufft ekonomiskt läge för stiftelsen, som inte ser ut att bli bättre till 2023 utan snarare tvärtom.

Slutligen kommer mer resurser att behöva läggas på IT-säkerhet kopplat till alla delar av verksamheten, inte minst den digitala samlingsförvaltningen. Detta på grund av den alltmer ökade hotbilden mot intrång i samhällets digitala infrastrukturer och tjänster. Stiftelsen Nordiska museet arbetar redan idag med förebyggande åtgärder kopplat till den digitala arbetsplatsen och de IT-system som används i verksamheten. KulturIT som på uppdrag av museerna ansvarar för förvaltningen av de digitala samlingsystemen har anlitat en IT-säkerhetsexpert och har tagit fram en plan för att förstärka säkerheten. Det senare kommer att leda till ökade kostnader för nyttjandet av systemen.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Sedan 1984 mottar stiftelsen genom de agrarhistoriska fonderna ett särskilt stöd för forskning kring lantbrukets näringar. Skogen och skogsbruket är avgörande men ofta underkommunicerade beståndsdelar i detta fält. I ljuset av klimatförändringar och en allt mer polariserad debatt om det svenska skogsbruket i relation till lokala intressen och till kolinlagring som global klimatresurs har det allmänna medvetandet om skogens många värden och hoten mot dessa vuxit sig starkt. Vid Nordiska museet bedrivs under 2022 och 2023, under ledning av den Hallwylska professorn i etnologi, mångvetenskaplig forskning om skogen som natur- och kulturarv.

Pilotprojektet "Skogen i arkivet; skogen som arkiv" aktiverar och diskuterar samlingarna (också de levande) på sätt som relaterar kultur- och agrarhistoria till framtidsfrågor. Forskningen engagerar ett par juniora gästforskare, som har rekryterats till museets forskningsmiljö. Under året har projektet presenterats vid högre seminarier på Stockholms universitet och vid konferensen Earth Sensations vid Århus universitet.

En workshop har hållits vid museet med forskare och konstnärer som arbetat med relationer skog-människa-eld och med tematiken den förtrollade skogen. Publik verksamhet i form av så kallade Forest Labs planeras inför jubileumsåret 2023. En forskningsöversikt har sammanställts under året, för museets interna bruk, och med förväntade synergier i kommande basutställning och för förvaltningen av skogsområden under museets egen förvaltning.

HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Stiftelsen har under 2022 fortsatt arbetet med den strategiska handlingsplanen för 2021–2025 och insatsområde 6, *hållbarhet som genomsyrar verksamheten*. Målet är att Nordiska museet 2025 ska bli en naturlig och för samhället attraktiv arena för hållbarhetsarbetets tre delar – socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Nordiska museet kan med museet på Djurgården, stiftelsens slott och herrgårdar, samlingar och kulturlandskap, bli en stark aktör i det samlade hållbarhetsarbetet.

Hållbarhet är en av stiftelsens fyra värderingar (Kunskap, Inspiration, Tydlighet och Hållbarhet) som vägleder organisationen i hur verksamheten ska bedrivas och hållbarhetstemat återfinns även i stiftelsens utställningar. Under året har verksamheten på Djurgården åter kunnat satsa på en aktiv programverksamhet för att ge perspektiv på utställningarna i relation till aktuella frågor. Ett medvetet fokus har varit att bredda målgrupperna och locka nya besökare till museet. Genom relevanta samarbetspartners i programverksamheten når vi ut bredare och i fler nätverk. Programverksamheten främjar också en så kallad generationsöverbryggande verksamhet, med andra ord aktiviteter för olika mål- och åldersgrupper som ger unga och barn samt yngre och äldre vuxna motiv att besöka museet tillsammans.

Generalplanens tillgänglighetsprojekt under 2022 innefattar en förlängning av befintlig frakthiss till en publik stor hiss, en hängbro över Kröningsläktaren samt en lösning som förbinder gallerierna på plan 4:s västra sida. Dessa projekt kommer att slutföras under 2023 och är förutsättningar för att kunna öppna den stora nya basutställningen på plan 4 med fullgod tillgänglighet för alla våra målgrupper.

I programverksamheten har fokus varit på att skruva till frågeställningar och ämnen för att bidra med kunskap, inspiration, tydlighet och hållbarhet - ekologisk, såväl som social, samt perspektiv bakåt, ur samtiden och med framtidsspaningar. Programmen har varit i form av föreläsningar, panelsamtal, hantverksworkshops och konserter. Under våren och sommaren låg fokus på naturens högtid med workshops i magiska sommarblommor på Djurgården och Julita gård, och på Tyresö slott erbjöds växtvandring i parken. Under hösten har det erbjudits hantverksworkshops i såväl näverslöjd, att tälja träredskap och så kallad "simple weave" tillsammans med externa hantverkare och med inspiration från objekt i museets samlingar. Två större temakvällar med föreläsningar, samtal och workshops hade tema hållbart mode och hållbart resande utifrån utställningarna "Nordens Paris" och "Come to Norden".

Årets stora julgran på museet på Djurgården smyckades av konstnären Siri Carlén som inspirerades av färgskalan i den pågående utställningen "Come to Norden" som visar klassiska reseaffischer från första hälften av 1900-talet. Bland reseaffischerna finns många porträtt av människor, men vilka är människorna i Norden idag? Genom att skapa en varierad ensemble porträtt ville Siri Carlén belysa frågan om representation och granen som symbol för firande, gästfrihet och värme och uppmuntra till fri tolkning av tradition och ta avstånd från det kommersiella och religiösa. Inför julen hölls också workshops med Siri Carlén för allmänheten och inbjudna grupper, så som bland andra Refugees Welcome Stockholm, Kompis Sverige och ukrainska familjer.

Under våren bedrevs på museet en unik verksamhet för barn som tillsammans med sina föräldrar flytt från det krigsdrabbade Ukraina. Ukrainian Children Activity Center (UCAC) initierades av den ideella föreningen Beredskapslyftet för att ge nyanlända ukrainska barn en trygg och fast punkt med meningsfulla aktiviteter innan de till hösten 2022 började i svensk skola. Nordiska museet på Djurgården bidrog till projektet med lokaler och även personal inom flera avdelningar engagerades för att snabbt få allt på plats. Under perioden 19 april-30 juni togs dagligen 80-100 barn i åldrarna 5-10 år emot på museet där de hade undervisning på ukrainska av ukrainska lärare, samt genomförde utflykter. Barnen och lärarna tog också del av museets utställningar och åt varje dag lunch i museets publika restaurang.

Stiftelsen är representerade i Kungliga Djurgårdens Intressenters (KDI) särskilda hållbarhetsgrupp som är en mycket aktiv aktör på Djurgården och som både driver policyfrågor och gemensamma satsningar på hållbarhet, där effekten blir totalt sett större genom samarbete. KDI samlar ett 60-tal aktörer för att samverka kring långsiktig och hållbar utveckling på Djurgården. Arbetet sker i nära samarbete med Kungliga Djurgårdens förvaltning och med stöd av Nationalstadsparkens utvecklingsfond.

Under 2022 antog KDI ett gemensamt måldokument för intressenternas hållbarhetsarbete för perioden 2022-2027. Målen utgår ifrån KDI:s fokusområden: fossilfritt och klimatsmart Djurgården, öppet, tillgängligt och välkomnande, hållbar matkultur och en världsutställning för hållbar utveckling. Den 27 september 2022 tilldelades KDI "Green Destinations Platinum Award" för att hållbarhetsarbetet har strukturerats utifrån FN:s 17 hållbarhetsmål.

Under våren modererade stiftelsen på Sveriges museers vårmöte ett panelsamtal under rubriken "Hållbar turism och klimatpåverkan: Museernas dilemman och möjligheter". Samtalet leddes av stiftelsens kommunikationschef och i panelen satt stiftelsens chef för den publika avdelningen, Marinmuseums museichef, Stiftelsen Hallands läns museers chef för den publika avdelningen samt en forskare från Göteborgs universitet.

Stiftelsen vårdar och utvecklar kontinuerligt sina samlingar. Ett brett spektrum av insatser, från konservering och magasinering till gallring och förvärv, lägger grunden till att samlingarna är och förblir relevanta för samtidens och framtidens användare. Den långsiktiga utvecklingen styrs av strategier för alla samlingskategorier. Alla förvärv sker vidare i enlighet med svensk och europeisk lagstiftning, internationella konventioner och ICOM:s yrkesetiska riktlinjer. Stiftelsen tar avstånd från den olagliga handeln med föremål som bidrar till att förstöra historiska platser och lokala etniska kulturer. Stiftelsen tar även avstånd till den olagliga handeln som medverkar till stölder på nationell och internationell nivå och som utsätter hotade växt- och djurarter för fara.

Skadedjursbekämpning har pågått under hela museets verksamhetstid med mer eller mindre hälsovådliga metoder. Idag är metoderna giftfria men rester av äldre behandlingsmedel kan finnas kvar i samlingarna men omfattningen omöjliggör en närmare analys av varje enskilt objekt. En rutin för hantering av ohälsosamma ämnen har utvecklats i syfte att upplysa om vilka giftiga ämnen som finns i samlingarna och vilka skyddsåtgärder som bör följas samt vilka åtgärder som ska sättas in vid bekräftat ohälsosamt ämne på objekt/samling. Tillsammans med de fysiska skyddsronderna bidrar detta till en säker arbetsmiljö för medarbetare som hanterar samlingarna.

TILLSTÅNDS- ELLER ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET ENLIGT MILJÖBALKEN

Nordiska museet använder köldmedium i ett serverrum, två frysanläggningar för konservering, i acetat- och nitratarkiven, i anslutning till restaurangen i museibygnaden samt i restaurangen i västra flygeln på Tyresö slott. Julita gård har köldmedier i kyl, frys och soprum i och vid Julita Wärdshus.

RESULTATRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2022</i>	<i>2021</i>
Verksamhetsintäkter			
Gåvor och bidrag	2	4 993	7 661
Nettoomsättning	3	53 418	33 272
Statligt bidrag	4	128 854	138 229
Summa verksamhetsintäkter		187 265	179 162
Verksamhetskostnader			
Handelsvaror		-4 135	-1 697
Övriga externa kostnader	5,8	-75 395	-63 537
Personalkostnader	6	-89 769	-80 231
Avskrivningar av anläggningstillgångar	7	-5 549	-6 286
Övriga kostnader		0	-1 227
Summa verksamhetskostnader		-174 848	-152 978
Verksamhetsresultat		12 417	26 184
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	9	134	47
Räntekostnader och liknande resultatposter	10	-99	-67
Resultat efter finansiella poster		12 452	26 164
Årets resultat		12 452	26 164

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	11	56 724	58 637
Maskiner och andra tekniska anläggningar	12	10 520	10 690
Inventarier, verktyg och installationer	13	981	1 971
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	14	15 155	1 054
		<hr/>	<hr/>
		83 380	72 352
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	15	195	195
		<hr/>	<hr/>
		195	195
Summa anläggningstillgångar		<hr/>	<hr/>
		83 575	72 547
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Färdiga varor och handelsvaror	16	1 260	1 124
		<hr/>	<hr/>
		1 260	1 124
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 275	862
Övriga fordringar		1 521	2 082
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	5 496	3 365
		<hr/>	<hr/>
		8 292	6 309
Kortfristiga placeringar	18	61 291	11 277
Kassa och bank			
Kassa och bank	18	56 386	102 985
		<hr/>	<hr/>
		56 386	102 985
Summa omsättningstillgångar		<hr/>	<hr/>
		127 229	121 695
SUMMA TILLGÅNGAR		<hr/>	<hr/>
		210 804	194 242

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Stiftelsekapital		10 980	10 980
		<hr/>	<hr/>
		10 980	10 980
Fritt eget kapital			
Ändamålsbestämda medel		22 449	22 449
Balanserat resultat		76 028	49 864
Årets resultat		12 452	26 164
		<hr/>	<hr/>
		110 929	98 477
		<hr/>	<hr/>
		121 909	109 457
Långfristiga skulder	19		
Övriga skulder till kreditinstitut		44 073	47 337
		<hr/>	<hr/>
		44 073	47 337
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		3 263	3 263
Checkräkningskredit	20	-	-
Leverantörsskulder		13 997	12 893
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	21	8 754	2 382
Övriga skulder		5 242	5 088
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	22	13 566	13 822
		<hr/>	<hr/>
		44 822	37 448
		<hr/>	<hr/>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		210 804	194 242

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

<i>Eget kapital</i>	<i>Stiftelse- kapital</i>	<i>Ändamåls- bestämt kapital fastighets- fond</i>	<i>Ändamåls- bestämt kapital övrigt</i>	<i>Balanserat resultat inkl årets resultat</i>
Ingående balans	10 980	20 000	2 449	76 028
Årets resultat				12 452
Vid årets utgång	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	10 980	20 000	2 449	88 480

KASSAFLÖDESANALYS

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2022</i>	<i>2021</i>
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		12 452	26 164
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	23	5 549	6 286
		<u>18 001</u>	<u>32 450</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		18 001	32 450
Förändringar i rörelsekapital			
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		-136	247
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		-1 982	-1 178
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelseskulder		7 373	-12 865
Kassaflöde från den löpande verksamheten		<u>23 256</u>	<u>18 654</u>
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-16 832	-3 869
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		254	1 227
Kassaflöde från investeringsverksamheten		<u>-16 578</u>	<u>-2 642</u>
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		0	38 600
Amortering av lån		-3 263	-1 333
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		<u>-3 263</u>	<u>37 267</u>
Årets kassaflöde		3 415	53 279
Likvida medel vid årets början		<u>114 262</u>	<u>60 983</u>
Likvida medel vid årets slut	18	117 677	114 262

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och enligt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Tillgångar

Tillgångar som inte redovisas

Nordiska museets samlingar är mycket omfattande och allsidiga. De består av föremål, arkivalier, bilder, fotografier, böcker, kulturhistoriska byggnader - varav ett flertal byggnadsminnen - kulturmiljöer och markinnehav. Museisamlingarna förvaltas för allmänhetens räkning och kan inte ses som realiserbara tillgångar och redovisas därför inte i balansräkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

För byggnader har skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig. Byggnader har därför delats upp i komponenter vilka skrivs av separat.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

	<i>Nyttjandeperiod</i>
Byggnader	10-50 år
Markanläggningar	5-30 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5-10 år
Inventarier, verktyg och installationer	3 år

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationella leasingavtal

Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFNAR 2012:1.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när stiftelsen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och stiftelsen inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värdering av finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta.

Intäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som stiftelsen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken stiftelsen tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är en gåva eller ett erhållt bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att stiftelsen uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om stiftelsen har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållt bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls.

En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som stiftelsen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar.

Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

I de fall stiftelsen lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls.

Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet.

Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som stiftelsen fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Ränta och utdelning

Intäkt redovisas när de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt effektivräntemetoden.

Utdelning redovisas när behörigt organ har fattat beslut om att utdelning kan lämnas.

Not 2 Gåvor och bidrag

Gåvor och bidrag som redovisats som intäkt

	<i>2022</i>	<i>2021</i>
Gåvor och bidrag:		
Gåvor	155	109
EU	-	-
Staten	1 455	3 604
Arbetsförmedling	743	1 162
Kommun	501	501
Övriga externa bidrag	2 139	2 285
	<hr/> 4 993	<hr/> 7 661

År 2021 ingick i posten bidrag från staten ovan kompensation för korttidsarbete och sjuklöner i samband med pandemin Covid 19 med 2 200 tkr

Not 3 Nettoomsättning per rörelsegren

	<i>2022</i>	<i>2021</i>
Nettoomsättning per rörelsegren		
Publika intäkter	25 376	13 681
Hysesintäkter	14 141	13 245
Försäljningsintäkter	9 575	5 370
Övriga intäkter	4 326	976
	<hr/> 53 418	<hr/> 33 272

Not 4 Statligt bidrag

	2022	2021
Statligt bidrag	124 854	123 229
Extra bidrag med anledning av pandemin covid -19	4 000	15 000
	128 854	138 229

Not 5 Övriga externa kostnader

	2022	2021
Lokalkostnader	-30 880	-28 458
Driftskostnader	-44 515	-35 079
	-75 395	-63 537

Not 6 Anställda, personalkostnader och arvoden till nämnd och revisorer**Medelantalet anställda**

	2022	varav män	2021	varav män
Sverige	129	36 %	120	40 %

Redovisning av könsfördelning i företagsledning

	2022-12-31	2021-12-31
	Andel kvinnor	Andel kvinnor
Nämnden	57 %	57 %
Övriga ledande befattningshavare	70 %	72 %

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inklusive pensionskostnader

	2022	2021
Löner och ersättningar	57 015	50 342
Sociala kostnader	30 510	27 694
(varav pensionskostnad) 1)	(9 883)	(9 420)

1) Av stiftelsens pensionskostnader avser 856 (f å 856) nämnd. Samtliga pensionskostnader avser premier i avgiftsbestämda pensionsplaner.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan nämndledamöter m.fl. och övriga anställda

	2022		2021	
	Nämnd och styresman	Övriga anställda	Nämnd och styresman	Övriga anställda
Löner och andra ersättningar	1 655	55 360	1 647	48 695

Avgångsvederlag

Uppsägningstid för styresmannen från Stiftelsen Nordiska museets sida är tolv månader.

Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	2022	2021
R3 Revisionsbyrå KB (2022) och Grant Thornton AB (2021)		
Revisionsuppdrag	231	229
Andra uppdrag	95	371

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av årsredovisningen och bokföringen samt nämndens och styresmannens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 7

Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2022	2021
Avskrivningar enligt plan fördelade per tillgång		
Byggnader och mark	2 626	2 650
Maskiner och andra tekniska anläggningar	1 644	2 308
Inventarier, verktyg och installationer	1 279	1 328
	5 549	6 286

Not 8 **Operationell leasing****Leasingavtal där stiftelsen är leasetagare***Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal*

	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
Inom ett år	14 673	13 401
Mellan ett och fem år	58 690	55 834
	73 363	69 235
	13 402	8 533

Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter

Hyreskontrakt avseende externa magasin löper på mellan 3 år och 15 år. Dessa kontrakt är långsiktiga.

Not 9 **Ränteintäkter och liknande resultatposter**

	<i>2022</i>	<i>2021</i>
Ränteintäkter, övriga	61	-
Övrigt	73	47
	134	47

Not 10 **Räntekostnader och liknande resultatposter**

	<i>2022</i>	<i>2021</i>
Räntekostnader, övriga	-97	-66
Övrigt	-2	-1
	-99	-67

Not 11	Byggnader och mark	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
<hr/>			
	Ackumulerade anskaffningsvärden		
	Vid årets början	82 099	81 398
	Nyanskaffningar	713	701
	Bidrag		-
	Omklassificeringar		-
	Vid årets slut	<hr/> 82 812	<hr/> 82 099
	Ackumulerade avskrivningar		
	Vid årets början	-23 462	-20 812
	Årets avskrivning	-2 626	-2 650
	Vid årets slut	<hr/> -26 088	<hr/> -23 462
	Redovisat värde vid årets slut	56 724	58 637

Not 12	Maskiner och andra tekniska anläggningar	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
<hr/>			
	<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
	Vid årets början	27 233	29 458
	Nyanskaffningar	1 474	1 456
	Avyttringar och utrangeringar	-116	-3 681
	Vid årets slut	<hr/> 28 591	<hr/> 27 233
	<i>Ackumulerade avskrivningar</i>		
	Vid årets början	-16 543	-16 689
	Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	116	2 454
	Årets avskrivning	-1 644	-2 308
	Vid årets slut	<hr/> -18 071	<hr/> -16 543
	Redovisat värde vid årets slut	10 520	10 690

Not 13**Inventarier, verktyg och installationer**

	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	16 587	15 929
Nyanskaffningar	543	658
Avyttringar och utrangeringar	-438	-
Vid årets slut	16 692	16 587
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-14 616	-13 288
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	184	-
Årets avskrivning på anskaffningsvärden	-1 279	-1 328
Vid årets slut	-15 711	-14 616
Redovisat värde vid årets slut	981	1 971

Not 14**Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar**

	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
Vid årets början	1 054	-
Investeringar byggnad, mark	6 395	1 054
Investeringar maskiner och inventarier	7 706	-
Redovisat värde vid årets slut	15 155	1 054

Not 15**Andra långfristiga värdepappersinnehav**

	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	195	195
Redovisat värde vid årets slut	195	195

Not 16**Varulager m m**

	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
Varulager redovisat till anskaffningsvärde	1 260	1 124

Not 17	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
	Förutbetalda hyresutgifter	3 668	2 233
	Övriga poster	1 828	1 132
		5 496	3 365

Not 18	Likvida medel	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
	Följande delkomponenter ingår i likvida medel:		
	Kassamedel	0	0
	Banktillgodohavanden	53 937	100 536
	Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel	63 740	13 726
		117 677	114 262

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:

- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
- De kan lätt omvandlas till kassamedel.
- De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

Not 19	Långfristiga skulder	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
	Skulder som förfaller senare än ett år men tidigare än fem år från balansdagen	13 052	13 052
	Skulder som förfaller senare än fem år från balansdagen	31 021	34 285
		44 073	47 337

Not 20	Checkräkningskredit	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
	Beviljad kreditlimit	7 500	7 500
	Outnyttjad del	-7 500	-7 500
	Utnyttjat kreditbelopp	-	-

Not 21 **Skuld erhållna ej nyttjade bidrag**
 I posten ingår skulder avseende offentliga bidrag med 0 (0).

Not 22**Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter**

	<i>2022-12-31</i>	<i>2021-12-31</i>
Upplupna löner och semesterlöner	5 374	5 587
Förutbetald intäkt/ intrångsersättning	5 600	6 300
Förutbetalt statsbidrag	-	-
Övriga poster	2 592	1 935
	<hr/> 13 566	<hr/> 13 822

Not 23**Övriga upplysningar till kassaflödesanalysen****Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m m**

	<i>2022</i>	<i>2021</i>
Avskrivningar	5 549	6 286
Övriga ej kassaflödespåverkande poster	-	-
	<hr/> 5 549	<hr/> 6 286

Not 24**Ställda säkerheter och eventalförpliktelser**

Stiftelsen har inga ställda säkerheter. Enligt nämndens bedömning har stiftelsen inga eventalförpliktelser.

UNDERSKRIFTER

Årsredovisningen har digitalt godkänts av nämnden.
Stockholm den dag som framgår av elektroniska underskrifter.

Jan Olov Westerberg
Ordförande

Kjell-Åke Aronsson

Cajsa Lagerkvist

Karin Lindvall

Carina Lundberg Markow

Ola Lindgren Nilsson

Sanne Houbj-Nielsen
Styresman

Min revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av min elektroniska underskrift.

Benny Svensson
Auktoriserad revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till nämnden i Stiftelsen Nordiska museet
Org.nr. 802002-4686

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Nordiska museet för år 2022. Stiftelsens årsredovisning ingår på sidorna 1-28 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Övriga upplysningar

Revisionen av årsredovisningen för år 2021 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 10 februari 2022 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Nämndens och styresmans ansvar

Det är nämnden och styresman som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Nämnden och styresman ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar nämnden och styresman för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om nämnden och styresman avser att upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsstandard i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i nämndens och styresmans uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar jag en slutsats om lämpligheten i att nämnden och styresman använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna i enlighet med stiftelselagen.

Jag måste informera nämnden om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av nämndens och styresmans förvaltning för Stiftelsen Nordiska museet för år 2022. Enligt min uppfattning har nämndens ledamöter och styresman inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Nämndens och styresmans ansvar

Det är nämnden och styresman som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller styresman i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen, eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Stockholm den dag som framgår av min elektroniska underskrift

Benny Svensson

Auktoriserad revisor

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Stiftelsen Nordiska museet är, alltsedan de första utställningarna öppnade 1873 och stiftelsen grundades 1880, en central kulturinstitution i Sverige och bedriver en bred verksamhet ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Ansvarsområdet omfattar hela det kulturhistoriska fältet utom de delar som har hänförs till andra institutioner. Verksamheten utgår från stiftelsens stadgar och från de årliga riktlinjer som är knutna till regeringens bidrag. Den förhåller sig även till regeringens nationella kulturpolitiska mål.

Stiftelsen förvaltar, tillgängliggör och skapar ny kunskap dels utifrån föremåls- och arkivsamlingar samt byggnader och historiska parker, skog och landskap, dels genom en fortlöpande insamling, dokumentation och forskning. Detta sker såväl internt som genom olika samarbeten och i direktkontakt med besökare och användare. Kunskapsuppbyggnaden följer museets profilmråden och rör exempelvis dräkt- och modehistoria, mathistoria och slotts- och herrgårdshistoria. Utveckling av metoder och infrastrukturer sker bland annat genom digitalisering av kulturhistoriska samlingar och dokumentation av viktiga samtidshändelser på digitala insamlingsplattformar.

Stiftelsen Nordiska museet har stora och betydande kulturhistoriska samlingar sett i både nationellt och internationellt perspektiv. Samlingsförvaltningen är central i verksamheten och inbegriper både digital och analog hantering och kontroll och syftar till ett långsiktigt bevarande och ett ökat tillgängliggörande. Därutöver bedriver stiftelsen en omfattande byggnadsvård och underhåll och utveckling av parker och övrig kulturmiljö.

Forskning initieras och bedrivs främst med hjälp av externa medel samt genom ett samverkansavtal med Stockholms universitet kring den Hallwylska professuren. Museets samverkan med forskarsamhället stärks genom samarbetet kring museets nya basutställning "Människan i Norden". Basutställningen är museets största satsning på många år och beräknas stå klar i början av 2024. Därutöver stödjer flera olika delar av stiftelsens verksamhet forskning. Det gäller till exempel arkiv- och biblioteksservice, digitalisering av samlingarna och årets digitala insamling av berättelser om kriget i Ukraina. Stiftelsen tillgängliggör också forskningsresultat, kunskap och samlingar för en nationell och internationell publik genom utställningar, visningar, programpunkter, utlån, publikationer, digitala och sociala medier, seminarier, föreläsningar med mera. Museet ingår även i Centralmuseernas ledningsutskott för forskning och museer.

Under 2022 har arbetet med Generalplanen, som påbörjades 2016, för den fysiska miljön i museibygnaden på Djurgården fortsatt. Den ambitiösa Generalplanen har nu flertalet större projekt i utvecklingsfas, med stora publika projekt som bland annat kommer att lösa tillgängligheten på plan 4, skapa tydligare besöksmottagande och en enklare navigation för besökarna. Dessa satsningar har under 2022 varit under fortsatt utveckling med siktet inställt på lanseringar i samband med 150-årsjubileet 2023.

Stiftelsen Nordiska museet hade under 2022 totalt 932 928 (640 404) besök, inräknat både verksamhets- och anläggningsbesök enligt de definitioner som Myndigheten för kulturanalys anger. Antalet verksamhetsbesök ökade med 109 410 besökare jämfört med 2021 och uppgick till 255 384 (145 974) varav 228 492 (145 974) vid museibygnaden på Djurgården.

Besök i historiska museiparker räknas som anläggningsbesök. Tyresö slott hade under året 253 933 (318 822), Svindersvik sommarnöje 1 907 (102 125) och Julita gårds park 53 234 (73 483) parkbesök. Nordiska museet hade 366 933 (0) besök². Totalt kan stiftelsen därmed redovisa 677 544 (494 430) anläggningsbesök. Antalet besök på museets webbplats har ökat stadigt under de senaste åren och hade under året 1 711 823 besökare (en ökning med 17,1 procent jämfört med 2021).

Till regeringens riktlinjer hör att Stiftelsen Nordiska museet ska samverka med myndigheter, ideella organisationer och det civila samhället. Denna samverkan är mycket diversifierad och involverade under 2022 en lång rad museer både nationellt och internationellt, därtill Tyresö kommun, Katrineholms kommun, Nacka kommun, Kungliga Djurgårdens Intressenter, universitet i Sverige och Norden, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Hembygdsförbund, Åjtte, Beredskapslyftet samt olika intressesammanslutningar.

UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Dess verksamhet regleras av stiftelselagen (1994:1220) och museilagen (2017:563). Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar (antagna 2010-02-04), dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2022 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2021/00636 [delvis], Ku2021/02377 [delvis]).

REDOVISNINGENS INDELNING

Verksamhetsberättelsen är indelad i tre verksamhetsområden: ”Museets samlingar, byggnader, historiska parker och landskap”, ”Publik verksamhet” samt ”Kunskap, forskning och samverkan”. En avslutande del, ”Övergripande perspektiv”, rör frågor om tillgänglighet och museet som arbetsgivare. Under varje rubrik beskrivs centrala aktiviteter och prestationer. Museets samlade bild av dessa ligger till grund för de respektive inledande kvalitativa bedömningarna.

² Under 2021 genomfördes en testning av besöksräknare på museets bakgård, som ej rapporterades. Sedan 2022 har museet följt instruktioner från MYKA (Myndigheten för kulturanalys) gällande hur anläggningsbesöken ska räknas. Detta har man gjort med automatiska besöksräknare som finns i Huvudentrén, tillgänglighetsentrén och västra entrén.

MUSEETS SAMLINGAR, BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP

Stiftelsen Nordiska museet har betydande kulturhistoriska samlingar, sett i både svenskt och internationellt perspektiv, med cirka 1,5 miljoner föremål, 6 800 arkiv, 6 miljoner fotografier och uppskattningsvis 260 000 volymer böcker, tidskrifter och annat tryckt material. Till denna helhet hör Sveriges mest omfattande samlingar av dräkt, textilier, möbler, folklig konst, silver, jord- och skogsbruksredskap samt av minnesberättelser kring vardagsteman, från folktro till samtiden. Samlingarna av föremål, fotografier och minnen knutna till samisk kultur och historia tillhör världens största. Utöver huvudbyggnaden och Wicanderska villan på Djurgården i Stockholm äger och förvaltar stiftelsen också en rad miljöer, parker och landskap med över 400 byggnader samt ruiner från vikingatida hallbyggnader, runsten och gravar, och ett cistercienskloster fördelade på Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik sommarnöje och Härkeberga kaplansgård.

Flera av stiftelsens byggnader, miljöer och anläggningar räknas som särskilt värdefulla kulturhistoriska miljöer och har därför fått en byggnadsminnesförklaring. Det rör sig bland annat om Gryts gård i Katrineholms kommun (2013), Tyresö slott med parkmiljö (1991), Trädgårdsmästarbostaden (2013) och Gårdsflygen (1991) i Tyresö kommun, Nordiska museet (2006) och Wicanderska villan (2006) i Stockholms stad. Sommarnöjet Svindersvik i Nacka kommun och Julita gårds herrgårdsbyggnad i Katrineholms kommun är under utredning. Stiftelsen äger dessutom cirka 2 300 hektar mark och 800 hektar vatten. Denna sammansatta samlingsprofil ger verksamheten båda unika resurser och utmaningar.

Under 2022 genomfördes projektet "Ritningsarkivet", som innebar att stiftelsen uppdaterade och digitaliserade ett flertal av stiftelsens byggnaders ritningar och som möjliggör ett säkert sätt att räkna på energioptimering, kontraktsytor, precision vid olika upphandlingar såsom städtjänster, och enkelt ta fram precisa handlingar vid olika byggprogram eller utställningsprojekt. Vidare genomfördes invändig och utvändigt skanning av stiftelsens viktigaste byggnader: museibygnaden, Wicanderska villan, Svindersvik, Tyresö slott och Stora huset i Julita. Det innebär att stiftelsens personal kan ta fram ytterst detaljerade sekvenser och bilder på hur stiftelsens byggnader sett ut vid skanningstillfället. Detta är något som gör att Nordiska museet ligger i framkant och följer EU-kommissionens rekommendation gällande digitalisering av kulturarvet.

Arbetet med att ta fram en strategisk förvaltningsplan för Stiftelsen Nordiska museets fastigheter är påbörjat. Syftet med förvaltningsplanen är kopplad till mål i stiftelsens strategiska handlingsplan 2021-2025.

Tabell 1. Samlingar, byggnader, historiska parker och landskap

	2022	2021	2020
Kostnader (tkr)	-65 151	-45 431	-50 786
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	47 986	41 033	40 457
Övriga intäkter (tkr)	19 002	13 116	18 961

Regeringens riktlinjer och med hänvisning till stiftelsens ändamål och museilagen.

Stiftelsen Nordiska museet ska aktivt förvalta sina samlingar.

Kvalitativ bedömning

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en aktiv samlingsrelaterad verksamhet som överensstämmer väl med stiftelsens skyldigheter. Kontinuerliga översyner och större satsningar stärker det långsiktiga bevarandet och leder till ökad säkerhet och tillgänglighet. Välutnyttjade och lättarbetade magasin, arkiv och bibliotek med tillhörande digitala samlingssystem möjliggör ett effektivt arbete.

Stiftelsen har under 2022 vidtagit flera större och mindre åtgärder i enlighet med de övergripande ambitionerna. Arbetet med vård och bevarande är samtidigt proaktivt. Ett internt projekt, "Säkra samlingar", har fortsatt under året med utgångspunkt i Riksrevisionens granskning "Bevara samlingarna" med syftet att höja säkerheten kring samlingarna. Arbeta med bland annat den nya stora basutställningen har pågått, där ett syfte är att tillgängliggöra mer än 4 000 originalföremål. Förberedelser har gjorts för tillgängliggörande av förbättrad information om hela samlingen och delar av arkivet. Bland annat har en digitaliseringsplan tagits fram för arkivmaterial. Utöver detta bedriver stiftelsen en omfattande byggnads-, mark- och parkvård, bland annat med finansiellt stöd från region Sörmland och EU. I denna verksamhetsberättelse inkluderar redovisningen av arbetet med samlingarnas bevarande även dessa insatser.

UTVECKLING AV SAMLINGARNA

Stiftelsen Nordiska museet vårdar och utvecklar kontinuerligt sina samlingar. Ett brett spektrum av insatser, från konservering och magasinering till gallring och förvärv, lägger grunden till att samlingarna är och förblir relevanta för samtidens och framtidens användare. Den långsiktiga utvecklingen styrs av strategier för alla samlingskategorier. Alla förvärv sker vidare i enlighet med svensk och europeisk lagstiftning, internationella konventioner och ICOM:s yrkesetiska riktlinjer. Stiftelsen tar avstånd från den olagliga handeln med föremål som bidrar till att förstöra historiska platser och lokala etniska kulturer. Stiftelsen tar även avstånd till den olagliga handeln som medverkar till stölder på nationell och internationell nivå och som utsätter hotade växt- och djurarter för fara.

Stiftelsen Nordiska museets samlingar har sin grund i Artur Hazelius insamling av föremål och minnen från den äldre allmogekulturen. Även om samlingarna spänner från 1500-tal till nutid så är årtiondena efter 1900-talets mitt underrepresenterade. Under året har arbetet fortsatt med att stärka insamlingen från denna period. Det har bland annat skett genom en förstärkning av samtidsdokumentationen genom nya insamlingsprojekt samt genom att utveckla och stärka verksamhetsfältet digital dokumentation och insamling. Under året har Nordiska museet avslutat ett storskaligt insamlingsprojekt om hur människors liv i Sverige och Norden påverkas av den pågående pandemin. I samverkan med Sveriges Utbildningsradio AB (UR) har museet breddat det rikstäckande skolprojektet "Mitt Liv" där skolelever får berätta om sitt liv och sina tankar inför framtiden och bli en del av Nordiska museets samlingar. Flera mindre pilotstudier har också initierats bland annat i samverkan med forskarsamhället. (För mer utförlig information se avsnitt om "Digitala insamlingar").

Under 2022 startade en utredning kring framtiden för Nordiska museets ca 8 000 föremål med anknytning till samisk kultur och historia. En omfattande diskussion kring etik, återförande och liknande frågor har förts under senare år i museisammanhang och stiftelsen behöver utreda de långsiktiga frågorna kring denna del av samlingarna. Utredningen ska göras i bred dialog med samiska organisationer och företrädare. Under året har dialogen påbörjats med flera rådgivande samtal med samiska organisationer. Museets kompetens för arbetet har förstärkts med anställningen av en intendent med inriktning på samisk kultur och historia och ett nytt kunskapsunderlag om de aktuella samlingarnas omfattning, karaktär och bakgrund har tagits fram.

100 000 Bildminnen

Nordiska museet förvaltar och förmedlar en av norra Europas största kulturhistoriska bildsamlingar, vilken utgör en ovärderlig källa till att kunna tolka och förstå samhällsutvecklingen i Sverige och Norden samt kunna gestalta människors livsmiljö.

Cirka 100 000 av cirka 1,1 miljon nitratnegativ dränktes eller på annat sätt påverkades av en vattenläcka i museets nitratarkiv i januari 2021. Samlingen packades därefter för fryst förvaring under restvärderäddningsinsatsen. Planeringen för vidare hantering påbörjades direkt efter händelsen och ett pilotprojekt med titeln "100 000 Bildminnen" utvecklades för att behandla, digitalisera och göra detta ovärderliga material tillgängligt. Projektkomponenterna innebar att utveckla metoder för upptining, separering och torkning av filmnegativ med stor variation i tillstånd och hur de var förpackade samtidigt som överföringen av befintlig arkivinformaton säkerställdes i processen. Efter en lång period av säkerhetsanpassningar, planering och testning anställdes ett team på nio projektmedarbetare för genomförandefasen med början i september 2022 med förväntat slutförande under 2023.

Viktiga samarbetspartner är Wikimedia och KulturIT. I projektet bedrivs ett experimentellt och nydanande medskapandeprojekt som syftar till att berika bilderna med nytt kunskapsinnehåll. Inom ramen för samarbetet utvecklas även processer som syftar till att koppla samman Wikimedias plattformar med museets samlingsinfrastruktur.

Genom digitaliseringen och de olika medskapande aktiviteterna aktiverar projektet breda grupper att bidra med sin kunskap. Sammantaget leder detta till att bilderna blir mer användbara och tillgängliga för allmänheten, forskningen och skolan, såväl nationellt som internationellt. Erfarenheterna av projektet förväntas även utveckla hela sektorns arbete med det fotografiska kulturarvet.

REGISTRERING, KATALOGISERING OCH FÖREMÅLSLOGISTIK

De digitala samlingssystemen är essentiella för museets arbetsprocesser för tillgängliggörandet av samlingarna och för den långsiktiga utvecklingen av museet. Särskilt viktigt är samlingsförvaltningssystemet Primus, i vilket nyförvärv av föremål och fotografier samt komplettering av befintliga uppgifter registreras kontinuerligt.

Förutsättningarna för samlingarnas förvaltning förbättras med varje ny uppgift som matas in men också genom fortlöpande magasinsarbete samt märkning och registreringsfotografering. Under året har till exempel mer än 7 000 nya registreringsfotografier lagts till i databasen och därmed har museet kunnat fortsätta digitaliseringstakten från tidigare år. Rättningar och registervård genomförs löpande. Den nära och komplexa interaktionen mellan föremålets fysiska verklighet och dess digitala reflektion i databasen upprätthålls och förbättras således kontinuerligt. Utöver detta arbete berikas databasen genom länkade dokument såsom låneavtal, konserveringsrapporter och tillståndsrapporter. På motsvarande sätt registreras arkivförteckningarna löpande i databasen Visual Arkiv.

Databasen Primus drivs av det norska, icke-kommersiella företaget KulturIT och utvecklas ständigt. Nordiska museet är det enda museum i Sverige som är delägare och tar tillsammans med en rad andra institutioner i Norden ett aktivt ansvar för detta arbete. Rutiner och arbetssätt ses kontinuerligt över lokalt med målet att effektivisera arbetsprocesserna för kunskapsupbyggnad, förmedling och förvaltning i databasen samt bidra med utvecklingsförslag till KulturIT. En representant från Nordiska museet är också med i förvaltningsgruppen för Primus.

Stora delar av registreringen i Primus tillgängliggörs för en bred publik på webbplatsen "Digitalt museum" (se publik verksamhet nedan). Samlingarnas information och dokumentation har även gjorts mer sökbar genom en kontinuerlig modernisering och breddning av Nordiska museets klassifikationssystem. Processer kring samlingsförvaltning uppdateras enligt den internationella standarden Spectrum.

Arbetet med att förvalta och tillgängliggöra samlingarna har fortsatt oavbrutet under årets gång. En del av detta arbete är omedelbart publikt, såsom information som publiceras på webbplatsen Digitalt museum, medan mycket av samlingsförvaltningen är mindre synlig för allmänheten och sker i magasin och fotoateljén. Till exempel har ett stort antal föremål i år återplacerats i museets magasin efter att ha varit utställda. Magasinsplacering av ett föremål innefattar steg som packning, transport, uppäckning och placering. Vid behov fotograferas även föremål eller placeras i frysen för skadedjursbekämpning. Under året har också många föremål frysts som en del av samlingsförvaltningen. Genom alla dessa steg hålls Primus-databasen uppdaterad.

Tabell 2. Poster i Primus och Visual Arkiv

	2022	2021	2020
Antal föremålsposter i Primus	552 612	551 907	550 822
<i>Andel av samlingarna (%)</i>	100	100	100
<i>Varav med bild (%)</i>	38	37	36
Antal fotoposter i Primus	114 470	106 534	103 614
<i>Andel av samlingarna (%)</i>	2	2	2
<i>Varav med digital bild (%)</i>	74	72	71
Antal byggnader i Primus	443	443	428
<i>Andel av beståndet (%)</i>	96	96	93
<i>Varav med bild (%)</i>	93	92	79
Antal utställningsdokumentationer i Primus	70	69	67
Antal film/ljudposter i Primus	75	75	74
Antal förtecknade arkiv i Visual Arkiv (cirka)	1 450	1 445	1 430
<i>Andel av samtliga arkiv i Visual Arkiv (%)</i>	22	21	21

DIGITAL INFRASTRUKTUR

Inom ramen för Stiftelsen Nordiska museets strategiska handlingsplan för 2021-2025 har det tagits fram en femårig åtgärdsplan för att säkra samlingarnas tillgänglighet för kommande generationer.

Nordiska museet har i flera år koordinerat och samordnat utvecklingen av de svenska museernas medverkan i det samnordiska digitala samlingsförvaltningssystemet "eKultur". För utvecklingsarbetet ansvarar det museiägda icke kommersiella sällskapet KulturIT. Primus och Digitalt museum är delar av denna infrastruktur och hanterar föremål, bilder, utställningsdokumentation, byggnader, filmer och ljudupptagningar. En annan central del av eKultur är "Minnen" som används för digital dokumentation och insamling. Utvecklingsinsatserna inom ramen för "Minnen" beskrivs under rubriken "Digitala insamlingar" nedan.

Under 2022 genomfördes följande insatser:

- *Digitala arkivet* är Nordiska museets tjänst för publicering och tillgängliggörande av digitaliserade kulturhistoriska dokument. Tjänsten vänder sig främst till forskare och studenter vid landets universitet och högskolor men även mot andra brukargrupper såsom hembygds- och släktforskare. Plattformen bakom Digitala arkivet är benämnd "Dokumentlagret" och är byggd på KulturNavs arkitektur. Den etablerades 2016 i ett pilotprojekt och har som mål att utforska möjligheter att lagra och förvalta skannade kulturhistoriska dokument i en databas. Under 2020 utvecklades och lanserades en enkel läsapplikation, "Digitala arkivet" (dokument.nordiskamuseet.se), som hämtar data från Dokumentlagret och gör dokument externt tillgängliga. Under 2022 har ett nytt material publicerats genom plattformen och små förbättringar genomförts av både förvaltnings- och publiceringsmiljön. Just nu är nära 242 000 dokument tillgängliga för forskare, varav de allra flesta är sökbara i fulltext. Det OCR-skannade materialet möjliggör fritextsökningar direkt i texten. Tjänsten har fortsatt fått ett mycket positivt bemötande och webbplatsen har under året haft 3 296 besök med totalt 18 835 sidvisningar. Härmed har museet väsentligt utökat sin forskarservice.
- *KulturNav* är en samnordisk plattform för terminologi- och auktoritetshantering inom kulturarvssektorn som används av applikationer som Primus och DigitaltMuseum inom eKultur. Plattformen innehåller gemensamma auktoriteter, namn och termer, som används vid katalogisering och samlingsförvaltning i till exempel Primus. Genom att använda auktoriteter effektiviseras samlingsförvaltningen och kvaliteten på samlingsinformationen ökar. Det gör samlingarna lättare att hitta, mer tillgängliga, lättare att förstå och återanvända för andra system, institutioner, och användare. Under 2022 har huvudfokus varit att öka kvaliteten på auktoritetsdata, bland annat med omfattande satsningar på kvalitetssäkring av aktörer och fakta kring dessa. Utvecklingen har fokuserat på ökad maskinläsbarhet genom utökade och förbättrade sätt att överföra data från ett ställe till ett annat, så kallad API (Application Program Interface).

FÖRVARING OCH VÅRD

Samlingsförvaltningsarbetet sker enligt museets fastslagna rutiner och i enlighet med den internationella standarden Spectrum och ICOM:s (International Council of Museums) etiska regler. Stiftelsen arbetar strategiskt med att förbättra samlingarnas förvaring men det är en utmaning att säkerställa samlingarnas långsiktiga bevarande i samtliga arkiv och magasin utifrån samlingarnas volym och museets begränsade resurser. Under flera år har kvaliteten på beståndsförvaltningen förbättrats genom riktade projekt med vårdinsatser och omflyttningar till magasin med anpassad klimat- och skadedjurskontroll. Det finns en vetskap om att det återstår brister men resurserna har inte räckt till att hantera alla önskvärda förbättringar.

Skadedjursbekämpning har pågått under hela museets verksamhetstid med mer eller mindre hälsovådliga metoder. Idag är metoderna giftfria men rester av äldre behandlingsmedel kan finnas kvar i samlingarna men omfattningen omöjliggör en närmare analys av varje enskilt objekt. En rutin för hantering av ohälsosamma ämnen har utvecklats i syfte att upplysa om vilka giftiga ämnen som finns i samlingarna och vilka skyddsåtgärder som bör följas samt vilka åtgärder som ska sättas in vid bekräftat ohälsosamt ämne på objekt/samling. Tillsammans med de fysiska skyddsronderna bidrar detta till en säker arbetsmiljö för medarbetare som hanterar samlingarna.

Parallellt arbetar museet systematiskt med Integrated Pest Management (IPM) för att upptäcka och förhindra spridning av skadedjur som kan förstöra samlingarna.

SÄKRA SAMLINGAR

Under 2021 och 2022 presenterades två rapporter som tog utgångspunkt från hur stiftelsens förvaring av samlingarna såg ut och kunde/borde förbättras. Rapporterna redovisar risker och beräkningar av museets alla magasin och arkiv, på Djurgården, Julita och alla hyrda magasin. Sammanfattningen pekar på ett antal brister och risker och rapporterna kommer vara ett underlag till framtida aktiviteter och projekt.

FÖREMÅL

Stiftelsens strategi är att i första hand använda preventiv konservering för samlingsvård med hjälp av aktiv konservering när det är nödvändigt. Under året har aktiv konservering av föremål och arkivalier skett i samband med utställningsproduktioner och utlån men framför allt i samband med projektet "100 000 Bildminnen" och gällande fotonegativ. När det har saknats intern kunskap för en speciell konserveringsprocess eller ett visst material har stiftelsen anlitat externa experter.

Utställningar i museets huvudbyggnad och kulturbyggnader har förvaltats enligt ett rullande översynsschema där föremål och miljöer har rengjorts och klimat och säkerhet har kontrollerats. Dessutom har det fysiska tillståndet för samlingarna bedömts. Sommarnöjet Svindersvik, Tyresö slott, Julita gård och Härkeberga kaplansgård har haft översyner under våren och hösten.

Alla föremål som inkommer till museet, antingen som nyförvärv eller inlån, har tillståndsbedömts och dokumenterats. Detsamma gäller för föremål som har använts i utställningsproduktioner eller i utlån.

För att samlingarna ska bevaras på ett framgångsrikt sätt är det grundläggande att museet deltar i forskning och utveckling inom samlingsvård och konservering. Konservatorerna har under året deltagit i workshops och seminarier, identifierat material och tekniker och vidareutvecklat konserverings- och monteringsmetoder.

Stiftelsen har tillgängliggjort delar av samlingarna fysiskt genom den tillfälliga utställningen "Nordens Paris". Det är till stor del stiftelsens egna samlingar som visas men även en betydande del inlån från både privatpersoner och institutioner.

Under året har konserverings- och logistikarbetet för den nya basutställningen på plan 4 påbörjats. En process för användning av samlingarna i utställningsproduktioner har tagits fram vilken har höjt kvaliteten på effektivitet och skapat ett personoberoende arbetssätt. Nivåer för klimat, montrar och material har planerats liksom hur ett omfattande föremålsflöde med transporter, konservering och installation med mera kan ske på ett betryggande sätt.

Tabell 3. Vårdade poster: föremål/arkivalier

	2022	2021	2020
Antal aktivt konserverade föremål och arkivalier	49 648	100	129
Antal kontrollerade föremålsposter	17 692	37 310	33 612
Andel föremål i klimatiserad förvaring (%)	67	66	66
Andel fotografier och arkiv i klimatiserad förvaring (%)	100	100	100

Stiftelsens fotografier och arkiv är i sin helhet förvarade i klimatiserade utrymmen

ARKIVALIER

Nordiska museets arkivs bestånd av fotonegativ på nitratbas drabbades i januari 2021 av en allvarlig vattenläcka. Bakgrunden till olyckan var att en matarledning för inkommande vatten sprack och läckte utanför museibyggnaden vilket ledde till att stora mängder vatten trycktes in i byggnaden. Cirka 1 100 000 nitratnegativ förvarades i specialbyggda klimatanpassade arkiv i museets källarvåning. I samband med vattenläckan täcktes cirka 100 000 av dessa av vatten och de resterande 1 000 000 negativen utsattes för en kraftigt förhöjd luftfuktighet.

Samlingen är i skrivande stund nedfryst. Under 2022 har projektet "100 000 Bildminnen" startats, med sanering och digitalisering. Projektet beskrivs under del kapitlet 2.3.1.1 i årsredovisningen.

Antal fotonegativ som har vårdats, sanerats och förpackats i nytt emballage uppgår vid årsskiftet till cirka 50 000.

BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP

Vård av byggnader, historiska parker och landskap följer en fastställd plan där historiska värden och vårdbehov är styrande. En kulturhistorisk värdering av alla stiftelsens byggnader genomförs av stiftelsens byggnadsantikvarie och dokumentation från denna redovisas i förvaltningssystemet Primus. Under 2022 har fokus legat på Julita gårds bebyggelse i Primus och samtliga byggnader har fått en konstruktionsbeskrivning. Arbetet med datering och en kort historisk beskrivning av respektive byggnad är genomfört. Det som kvarstår är att värdera och klassificera byggnadsbeståndet ur en kulturhistorisk synvinkel. En modell för att värdera och klassificera har tagits fram. Modellen grundar sig i Riksantikvariatsämbetets värderingsverktyg och, tillsammans med databaskoordinator för stiftelsen, har en metod som fungerar med databasen Primus fastställts. Förslag och exempel på hur byggnaderna presenteras i Primus har tagits fram och ett mindre antal byggnader är helt klara utifrån årets mål.

Byggnadsminnesförklaringen av Svindersvik är i skedet att Länsstyrelsen nu kan redovisa ett förslag till skyddsbestämmelser. Dessa ska överenskommas mellan ägare och myndighet, så att de blir möjliga för båda parter att förhålla sig till. Denna presentation är planerad till januari 2023.

Stiftelsens underhållsplan som är kopplad till Vitecs system "Teknisk Förvaltning", har genomgått en strukturell förändring och anpassning efter våra stiftelse-gemensamma behov. Nu kan systemet laddas med de underlag, uppgifter och fakta som tillsammans utgör grunden för en användbar underhållsplan, med ekonomiska och tidsbaserade aktiviteter och projekt.

De publika hissarna i museibygnaden på Djurgården har länge haft återkommande problem och det har konstaterats att hissarnas styrsystem behöver uppdateras och moderniseras vilket genomfördes i december.

På Julita har stiftelsen genomfört en fönsterrenovering och totalt renoverades 125 fönsterbågar och karmar. Lusthusets och Fridhems fönster är klara och i museet renoverades 42 fönster. Det har också genomförts en översyn och renovering av ett antal tak och fasader. Under året har stiftelsen även gjort en inventering av Julitas samtliga utomhusskyltar inför 2023 års upprustning av fysiska skyltar samt utbyte av information gestaltad i museets nya identitet, vilket skapar tydlighet och en prydligare kommunikation till besökare genom hela besöksresan.

Stiftelsen anlitar Skogssällskapet för skogsförvaltningen. På Julita har slutavverkningarna varit relativt omfattande de senaste åren, mycket på grund av granbarkborreproblematik, granbarkborreskadorna de senaste åren har också inneburit att arbetet med gallringar har släpat något då arbetet i skogen har fokuserats på att begränsa skadorna och med anledning av det har stiftelsen byggt upp ett gallringsbehov som stiftelsen kommande år behöver komma till rätta med. Plantering och markberedning ligger i fas då stiftelsen återplanterar året efter avverkningarna och i år har cirka 43 hektar planterats.

Skogen mot vattnet söder om Tyresö slott är idag en nyckelbiotop vilket medför att stiftelsen inte kan bedriva produktivt skogsbruk på den delen av marken. I början av september brann Villa Ekliden ner till grunden och brandorsaken oklar. Byggnaden var uthyrd som privatbostad och ingen kom till skada vid branden. Byggnaden kommer inte att återuppföras.

En annan allvarlig händelse var branden på restaurang Josefina som ligger intill museet på Djurgården i Stockholm. En oerhört snabb och kraftfull brandutveckling med stor värmeutveckling gjorde att museibygnaden enligt räddningstjänsten var mycket hotad. Lyckligtvis förlöpte branden utan att byggnaden tog någon skada. I förlängningen har dialogen och stödet från räddningsledaren vid tillfället resulterat i att stiftelsen förstärkt beredskapen och förberedelsen inför hot av denna typ.

INSAMLINGAR, UNDERSÖKNINGAR OCH FÖRVÄRV

Som Sveriges största kulturhistoriska museum samlar Nordiska museet in material som bidrar till att fördjupa människors kännedom om och kritiska förståelse av både historia och samtid. Förvärv, insamlingar och dokumentationer beaktar perspektiv och teman som genus, ålder, klass och geografi. De uppmärksammar förändrade sociala sammanhang liksom frågor om mångfald och det nordiska och globala sammanhanget. Särskilt angelägna ämnesområden för dokumentation och förvärv är dräkt och mode, mat och måltidens kulturarv samt de kunskapsområden som är planerade för den nya basutställningen. Utställningen har ambitionen att skildra hela perioden från 1500 till vår egen tid, inräknat de stora förändringar som har skett under senaste femtio till sextio åren. Denna kunskapsuppbyggnad sker över material- och ämnesgränser och involverar flera avdelningar på museet, främst Kulturhistoria och Digital interaktion, och kan röra såväl specifika som mer allmänna fenomen.

Tabell 4. Nyförvärv

	2022	2021	2020
Antal föremål	70	165	12
Antal arkiv	5	17	4
Antal bilder/fotografier (cirka)	12 hyllmeter	0	0
Antal monografier och periodika	408	428	407

Sedan 2021 har förvärven av föremål till samlingarna ökat efter en tidigare paus då fokus låg på att hantera en eftersläpning av tidigare förvärv. Under år 2022 har insamlingens fokus legat på projektet med den nya basutställningen "Människan i Norden", med fokus på 1900-talet. Exempel på förvärv är en resväska och doktorshatt som har tillhört Gunnar Myrdal, en av de ledande personerna vid uppbyggandet av 1900-talets välfärdssamhälle, vidare främlingspass, andra dokument och handstickade vantar som en kvinnlig estnisk flykting hade med sig i sin packning när hon kom till Sverige under andra världskriget, 1944. Till 1970-talsavsnittet i nya utställningen förvärvades föremål som speglar nöjesliv och fritidsintressen, exempelvis tre hemsydda festklänningar med direkt koppling till frågelistsvar i arkivet om charterresor och kvällsnöjen. Dessutom ett par motorcykelstövlar och overall som exempel på den nya självständiga kvinnan (hör ihop med en kvinnas livsberättelse och tidigare förvärv från samma person). Ett porträtt av tvätterskan Christina Lorents målat av Carl Fredrich Brander 1763 har köpts in för att ställas ut i den nya basutställningens 1700-talsavsnitt.

Våren 2022 gav museet plats åt UCAC:s (Ukrainian Children Activity Center) aktivitetscenter för ukrainska barn som hade flytt till Sverige efter Rysslands anfall mot Ukraina. Aktiviteterna har dokumenterats och en del av materialet som barnen skapade har förvärvats till samlingarna. Det rör sig om hundratals teckningar, dekorationer, berättelser, foton och filmer som ger en personlig inblick i barnens upplevelser och tankar om situationen i Ukraina, tillvaron i Sverige och framtiden som väntar.

Under 2022 tog biblioteket emot en större tidskriftsdonation om cirka 15 hyllmeter. Donationen bestod av tidskriften Vogue på flera olika språk och från perioden 1970–2021. Ett särskilt intressant arkivmaterial som stiftelsen tagit emot i år är ett 30-tal dagböcker från perioden 1960–2010 om bygge och liv i fritidshus med teckningar som illustrerar texten.

DIGITALA INSAMLINGAR

Inom ramen för Nordiska museets strategiska handlingsplan för 2021-2025 har det tagits fram en femårig åtgärdsplan med målet att bli det mest angelägna museet i Norden 2025. En avgörande framgångsfaktor för att uppnå målet är att museet har lyckats etablera sig som det medskapande museet där en mångfald av människor bidrar med sin kunskap och sina perspektiv på samtiden till samlingarna.

Nordiska museet strävar därav efter att bredda delaktigheten i insamlingarna om det samtida Sverige. I samverkan med Norsk Folkemuseum och KulturIT utvecklar Nordiska museet kontinuerligt insamlingsplattformen "Minnen" (med webbplatserna minnen.se och minner.no) som har potential att bli en för kulturarvsinstitutionerna gemensam resurs och möjliggöra samverkan med aktörer i olika sektorer, regioner och länder. Med denna plattform kan Nordiska museet och andra museer i Norden snabbt organisera insamlingar kring aktuella händelser och integrera insamlingar i nya utställningar.

Under 2022 har museet bedrivit ett omfattande dokumentations- och insamlingsprojekt kopplat till kriget i Ukraina som har fått stor uppmärksamhet i omvärlden. De som har bidragit med sina personliga berättelser och bilder av hur just deras liv har påverkats av det pågående kriget i Ukraina är personer med olika bakgrunder, åldrar och kön och är inte bara från Sverige utan även från andra nordiska länder. Hittills har 564 personer bidragit med sina berättelser till Nordiska museets samlingar.

Inför Stiftelsen Nordiska museets 150-årsjubileum 2023 pågår ett omfattande utvecklingsarbete med målet att i januari nästa år kunna lansera insamlingsprojektet "Vår framtid - en spaning mot Norden 2173". Hela projektet kommer att kommuniceras utifrån en nyutvecklad webbplats. Förutom den löpande publiceringen av inkommande berättelser lyfter museet fram några av de personer som skrev om sin framtid inför millennieskiftet samt barn som har skrivit om hur de ser på sin framtid inom ramen för projektet "Mitt liv".

Stiftelsens jubileumsår sker i en tid som präglas av flera parallella kriser. En pandemi, ett krig i Europa och en eskalerande klimatkris. Med insamlingen "Vår framtid - en spaning mot Norden 2173" vill Nordiska museet rikta blicken ytterligare 150 år framåt i tiden för att vrida och vända på våra möjliga framtider. För att kunna skapa en bättre och mer hållbar värld måste vi börja med att föreställa oss den. Till dagens människor ställer museet därför frågan vilken värld man önskar att lämna efter sig till kommande generationer. Syftet med projektet är att samla in och kommunicera allmänhetens syn på framtiden men även att skapa ett underlag för ett offentligt samtal om hur vi vill att vårt samhälle ska se ut och fungera i framtiden. Ett samtal som utifrån ett historiskt perspektiv fokuserar på människors tankar och drömmar om hur livet kan gestalta sig i ett framtida hållbart och humant samhälle. De samlade bidragen blir även ett fönster till vår samtid, som framtidens människor kommer att kunna titta in i.

Kopplat till produktionen av den nya basutställningen med arbetsnamnet "Människan i Norden under 500 år" har museet inlett en större samtidsdokumentation, med målet att intervjua 60 personer om deras samtida liv. Målet är att hitta deltagare från hela Norden, barn, vuxna och äldre, med en mångfald av livserfarenheter. Ju fler som är med och berättar, desto rikare blir historien.

Inom ramen för forskningsprojektet "Vi, de fördrivna - levnadsberättelser från polskjudiska flyktingar 1967-1972" samlar Södertörns högskola i samverkan med Nordiska museet in polskjudiska migranters levnadsberättelser. Under perioden 1967-1972 kom cirka 3 000 flyktingar från Polen till Sverige på grund av en antisemitisk kampanj initierad av det styrande kommunistpartiet. Många var barn till Förintelseöverlevande och flera var överlevande själva. Erfarenheterna från dessa personer tillhör en unik del av det svenska kulturarvet som tas tillvara för framtiden i detta forskningsprojekt.

År 2019 inledde Nordiska museet ett samarbete med UR Skola kring ett flerårigt rikstäckande digitalt dokumentations- och insamlingsprojekt med namnet "Mitt liv". Syftet med projektet är att elever, framför allt i åldrarna 10–12, skulle kunna bidra med egna berättelser och bilder om livet som barn i dag. Satsningen är en del av ett större samarbete kring "Tidsvalvet", där UR, med utgångspunkt i Nordiska museets samlingar, producerade en radio- och tv-serie om barns liv från 1890–1980 och där Nordiska museet producerade en helt ny interaktiv utställning där barnen kan lämna berättelser och bilder om sitt liv. Projektet, "Mitt liv", lanserades under våren 2020 och planeras att bedrivas fram till och med 2025. I maj delade Nordiska museet och UR för andra gången ut priset "Årets skaffare" till de två klasser som särskilt väl hjälpt museet att spara sin samtid för framtiden. Prisades gjordes klass 4–6 i Valstads skola i Tidaholms kommun och klass 3–4 i Yngsjö skola i Kristianstads kommun. Resultatet så här långt har varit över förväntan och sammanlagt deltar 4 167 elever från 440 skolor från olika delar av landet. Mer än 3 300 berättelser har redan skickats in till Nordiska museet varav huvuddelen finns publicerade på minnen.se.

Intresset för de publicerade berättelserna har fortsatt varit stort på minnen.se. Under 2022 har webbplatsen haft 127 248 besök och 250 462 sidvisningar, vilket kan jämföras med 2021 då antalet besök var 123 861 och antalet sidvisningar var 227 560, en ökning vad gäller besök med 3 procent. Intresset för att nyttja resultatet av insamlingarna inom forskningen har också varit stort och på bland annat Karolinska Institutet (KI) bedrivs ett internationellt forskningsprojekt om covid-19 där man använder sig av det insamlade materialet från Nordiska museets coronainsamling. Projektet leds av en professor inom innovativ vård och omsorg.

PUBLIK VERKSAMHET

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en omfattande och allsidig publik verksamhet i fem kommuner, i tre regioner och en omfattande digital publik verksamhet.

Målgrupperna är många och museet både förmedlar och skapar engagemang genom utställningar, visningar, program och pedagogiska verksamheter men också genom arkiv, bibliotek, digitala och tryckta medier samt historiska parker och landskap. Stiftelsen förvaltar och utvecklar normalt också utställningsmiljön vid samtliga anläggningar och har som ambition att årligen förnya delar av basutbudet och skapa tillfälliga utställningar. Vid Julita gård får besökaren en fullskalig upplevelse av ett historiskt storgods som har en tusenårig historia. Tyresö slott och Svindersvik sommarnöje har fri entré till parker och trädgårdar året runt. Museets ämneskunniga framträder regelbundet i media och håller föredrag inom sina profilområden.

Stiftelsens publika verksamhet har under 2022 börjat återhämta sig från pandemiåren. Under året har alla besöksmål varit öppna med nästintill fullt utbud. På slott och gårdar välkomnades publiken både utomhus i parker och trädgårdar och inomhusmiljöerna höll öppet för publika visningar under sommarmånaderna. Även på museet på Djurgården kunde verksamheten bedrivas utan begränsningar.

Under året har verksamheten på Djurgården åter kunnat satsa på en aktiv programverksamhet för att ge perspektiv på utställningarna i relation till aktuella frågor. Ett medvetet fokus har varit att bredda målgrupperna och locka nya besökare till museet. Genom relevanta samarbetspartners i programverksamheten når museet ut bredare och i fler nätverk. Visningsverksamheten har till största del varit fortsatt pausad med anledning av minskade resurser. Skolklasser har erbjudits besök på egen hand med stöd av förberedande material på webben.

Den strategiska handlingsplanen anger en tydlig riktning och har samtidigt en flexibilitet för att kunna anpassas till det ovissa läget för till exempel besöksnäringen som kommer att råda de närmaste åren.

Det publika arbetet grundar sig på stiftelsens pedagogiska policy.

Tabell 5. Publik verksamhet

	2022	2021	2020
Kostnader (tkr)	-72 601	-70 674	-85 542
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	53 473	63 832	68 145
Övriga intäkter (tkr)	37 010	26 656	25 151

BESÖKARE

Av publikundersökningen som genomförts 2022 framgår att 52 procent av museibesökarna på Djurgården är mycket nöjda med helhetsupplevelsen och att 91 procent är nöjda eller mycket nöjda. Andelen nöjda respektive mycket nöjda besökare har ökat jämfört med åren innan pandemin. Publikundersökningen baseras på 1 238 svar från museibesökare, antalet svar medför att resultaten kan anses ha mycket hög tillförlitlighet.

Under året har anläggningsbesöken för museibyggnaden på Djurgården börjat räknas med automatiska besöksräknare som är placerade i de tre olika entréerna till museet. Detta har gjorts enligt instruktion från Myndigheten för kulturanalys (MYKA). På Svindersvik sommarnöje räknades tidigare anläggningsbesök enligt en schablon. Enligt instruktion från MYKA görs räkningen av anläggningsbesök inte längre enligt den metoden, och därmed räknas anläggningsbesöken på Svindersvik inte alls i väntan på att automatiska räknare ska sättas upp. Enligt MYKA:s definition utgör anläggningsbesöken det totala antalet besökare, där verksamhetsbesöken utgör en delmängd.

Tabell 6. Antalet besök (hela stiftelsen)

	Totalt 2022	Varav under 19 år	Totalt 2021	Varav under 19 år	Totalt 2020	Varav under 19 år
Museibyggnaden	228 492	41 820	145 974	27 864	111 343	26 753
Julita gård	20 763	5 062	0	0	10 731	1 669
Tyresö slott	2 685		0	0	18	0
Svindersvik	1 907		0	0	0	0
Härkeberga	1 537		0	0	0	0
	255 38					
Verksamhetsbesök	4	46 882	145 974	27 864	122 092	28 422
Museibyggnaden ³	366 933		0		2 115	
Julita gårds park	53 234		73 483		21 753	
Tyresö slottspark	253 933		318 822		311 425	
Svindersvik park	1 907		102 125		102 100	
Härkeberga	1 537					
			494 43		437 39	
Anläggningsbesök	677 544		0		3	
	932 92		640 40		559 48	
Totalt	8		4		5	

³ Under 2021 genomfördes en testning av besöksräknare på museets bakgård, som ej rapporterades. Sedan 2022 har museet följt instruktioner från MYKA (Myndigheten för kulturanalys) gällande hur anläggningsbesöken ska räknas. Detta har gjorts med automatiska besöksräknare som finns i museets huvudentré, tillgänglighetsentré och västra entré.

Tabell 7. Totalt antal visningar (hela stiftelsen)

	2022		2021		2020	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	685	10 781	152	835	256	5 332
Bokade visningar	153	1 501	50	614	86	1 003
Skolgrupper inkl. obokade grupper	435	9 734	322	4 178	280	4 895
Totalt	1 273	22 016	524	5 627	622	11 230

MUSEET PÅ DJURGÅRDEN

Nordiska museet på Djurgården inrymmer en bred verksamhet, som vilar på museets tydliga kunskaps- och forskningsfokus med en stark publik ambition om att bli det mest angelägna museet i Norden.

Museet på Djurgården har höga betyg i publikt bemötande och har under 2022 lanserat utställningen *Come to Norden* mot en bred målgrupp samt förlängt den framgångsrika utställningen *Nordens Paris*. Under 2022 har även inventering och planering pågått inför implementeringen av den nya grafiska identiteten.

Inom ramen för den långsiktiga Generalplanen pågår planering, projektering och påbörjad byggnation av flertalet projekt som kommer att ha stor positiv effekt på museiupplevelsen som helhet.

UTSTÄLLNINGAR

Nordiska museets utställningar vänder sig till både breda grupper och specialintresserade besökare. Arbetet med utställningarnas innehåll och gestaltning ska grunda sig på såväl forskning som insikter från referensgrupper.

Utställningsverksamhetens främsta fokus har under året varit planering och produktion av museets nya forskningsbaserade basutställning om livet i Norden under 500 år som planeras att öppnas i början av år 2024. Utställningen ska sätta in museets samlingar i en kronologisk berättelse från 1500-tal fram till nutid. Presentationen ska spegla Sveriges och Nordens mångfacetterade kulturhistoria.

Den 9 mars 2022 öppnades "*Come to Norden*" i norra delen av Stora hallen, en utställning som har nått en bredare publik än den som vanligtvis besöker museet på Djurgården. Utställningen har förutom att bidra till målet om ökade publikssiffror även tydligt bidragit till ökade intäkter i museibutiken, vilken har haft ett tydligt sortiment med produkter kopplade till utställningen.

Affischerna i utställningen "*Come to Norden*" visar hur de nordiska länderna placerade sig på turistkartan under första hälften av 1900-talet. Bländande och konstnärliga reseaffischer lockade med bekväma resor på vatten och i storslagen natur med fjäll, fjordar, insjöar och små huvudstäder med historiska sevärdheter. "*Come to Norden*" presenterar närmare 130 reseaffischer från alla fem nordiska länder från 1890-talet till 1960-talet. Utställningen är producerad av *Come to Finland* i samarbete med Nordiska museet. Utställningen har förlängts till efter sommaren 2023, med ett temporärt avbrott för att ge plats för Konungens firande av 50 år på tronen 6 juni 2023.

Utställningen "Nordens Paris" har bidragit starkt till museiupplevelsen samt ett starkare varumärke, då fler har upptäckt museet och uppskattat utställningen. Boken till utställningen har både vunnit pris samt bidragit till museibutikens intäkter då efterfrågan på boken har gjort att den har givits ut i hela tre upplagor. Utställningen har på grund av sin popularitet samt uppehåll under coronapandemin förlängts till hösten 2023.

Under årets museikonferens European Museum of the Year Award fick Nordiska museet ta emot hederspriset "Special Commendation 2022" för utställningen "Arktis" - medan isen smälter. Priset ges till museer som har utvecklat nya och innovativa aspekter av museiupplevelsen som andra europeiska museer kan lära ifrån. Utställningen fick också ta emot Bild och Ordakademiens pris "Lidmanpriset". Syftet med priset är att belöna god information i ord och bild i olika medier.

PROGRAM OCH VISNINGAR

Programverksamheten framhäver och fördjupar museets innehåll genom föredrag, visningar, workshops och andra typer av aktiviteter och strävar efter att bredda museets målgrupper. Den främjar också en så kallad generationsöverbryggande verksamhet, med andra ord aktiviteter för olika mål- och åldersgrupper som ger unga och barn samt yngre och äldre vuxna motiv att besöka museet tillsammans.

Under 2022 har programverksamheten kunnat starta om ordentligt efter pandemin. Fokus har varit på fysiska evenemang, både i egen regi och i samarbete med externa aktörer i relation till museets aktuella utställningar och övergripande teman kopplade till hållbarhet och återbruk. Via samarbeten med andra aktörer och inbjudna gäster breddar museet sin kompetens och programmets innehåll, samt når fler och delvis nya publikgrupper då marknadsföringen av evenemangen går ut i fler kanaler än bara de egna. Denna samarbets- och samverkansform för programverksamheten är även fortsatt viktig. I programverksamheten har fokus varit på att skriva till frågeställningar och ämnen för att bidra med kunskap, inspiration, tydlighet och hållbarhet - ekologisk, såväl som social, samt perspektiv bakåt, ur samtiden och med framtidspaningar. Programmen har varit i form av föreläsningar, panelsamtal, hantverksworkshops och konserter.

Under Kulturnatten i april lockade museet en rekordpublik och var det mest besökta av alla Kulturnatts-aktörer 2022. Under våren och sommaren låg fokus på naturens högtid med workshops i magiska sommarblommor på Djurgården och Julita gård, och på Tyresö slott erbjöds växtvandring i parken. Under hösten har det erbjödits hantverksworkshops i såväl näverslöjd som att tälja träredskap och så kallad "simple weave" tillsammans med externa hantverkare och med inspiration från objekt i museets samlingar. Två större temakvällar med föreläsningar, samtal och workshops hade tema hållbart mode och hållbart resande utifrån utställningarna "Nordens Paris" och "Come to Norden".

Årets stora julgran på museet på Djurgården smyckades av konstnären Siri Carlén som inspirerades av färgskalan i den pågående utställningen "Come to Norden" som visar klassiska reseaffischer från första hälften av 1900-talet. Bland reseaffischerna finns många porträtt av människor, men vilka är människorna i Norden idag? Genom att skapa en varierad ensemble porträtt ville Siri Carlén belysa frågan om representation och granen som symbol för firande, gästfrihet och värme och uppmuntra till fri tolkning av tradition och ta avstånd från det kommersiella och religiösa. Inför julen hölls också workshops med Siri Carlén för allmänheten och inbjudna grupper, bland andra Refugees Welcome Stockholm, Kompis Sverige och ukrainska familjer.

Endast under våren erbjöds allmänna visningar som ingår i entréavgiften, varför det antalet visningar är lägre än föregående år. Under hela året har visningar för bokade grupper erbjudits.

Tabell 8. Visningar för vuxna på Nordiska museet

	2022		2021		2020	
	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>
Allmänvisningar	46	366	152	835	86	2 419
Bokade visningar	115	875	50	614	84	971
Totalt	161	1 241	202	1 449	170	3 390

AKTIVITETER FÖR BARN OCH SKOLA

I Nordiska museets uppdrag ingår att utveckla och stärka kvaliteten i arbetet med barn och unga och stiftelsens målsättning är att Nordiska museet ska bli ett självklart besöksmål för såväl skolgrupper och elever i alla stadier och åldrar, oberoende av bakgrund och ursprung, som för familjer.

Skolor har sedan pandemiåren erbjudits besök på museet på egen hand med stöd av de studiehandledningar som finns till de flesta utställningarna, samt audioguiden. Under året har skolklasserna börjat hitta tillbaka till museet jämfört med under de närmast föregående åren.

Den pedagogiska verksamheten på helger och lov för barn och familjer har haft ett brett erbjudande med aktiviteter som alltid finns att delta i under museets öppettider, liksom med specifika programaktiviteter.

Under våren bedrevs på museet en unik verksamhet för barn som tillsammans med sina föräldrar flytt från det olagligt ockuperade Ukraina. Ukrainian Children Activity Center (UCAC) initierades av den ideella föreningen Beredskapslyftet för att ge nyanlända ukrainska barn en trygg och fast punkt med meningsfulla aktiviteter innan de till hösten 2022 började i svensk skola. Nordiska museet på Djurgården bidrog till projektet med lokaler och även personal inom flera avdelningar engagerades för att snabbt få allt på plats. Under perioden 19 april-30 juni togs dagligen 80-100 barn i åldrarna 5-10 år emot på museet där de hade undervisning på ukrainska av ukrainska lärare, samt utflykter. Barnen och lärarna tog också del av museets utställningar och åt varje dag lunch i museets publika restaurang. Projektet fick stor uppmärksamhet i media och besöktes bland annat den 25 april av H.K.H kronprinsessan Victoria och H.K.H. Prins Daniel och den 18 maj av H.M. Drottningen och Jenni Haukkio, fru till Finlands president, i samband med statsbesök.

Tabell 9. Skolbesök på Nordiska museet

	2022		2021		2020	
	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>
Bokade	0	0	0	0	88	1 476
Obokade	417	9 261	322	4 178	192	3 569
Totalt	417	9 261	322	4 178	280	5 045

ATT SKRIVA KULTURHISTORIA PÅ WIKIPEDIA

I projektet "Att skriva kulturhistoria på Wikipedia" handleder gymnasielärare elever i att skriva artiklar på Wikipedia. Källor i Nordiska museets arkiv och litteratur i museets bibliotek ger eleverna material till övningar i källkritisk metod. Projektet har pågått som ett samarbete med Wikimedia Sverige sedan 2017. Under läsåret 2021/2022 deltog Anderstorpsskolan i Skellefteå och Enskilda gymnasiet i Stockholm kring ämnen såsom kvinnors universitetshistoria i Sverige, svenska ubåtar, fetmaepidemin i Sverige, italiensk immigration till Sverige, underrättelsetjänsten i Sverige under kalla kriget, tuberkulos i Sverige, pornografi i Sverige, kolera i Sverige, jeansens historia i Sverige, barnhem i Sverige och HIV i Sverige. Samarbete med Centrum för Näringslivshistoria har fortsatt. Nytt för i år är att även ArkDes numera är en del av projektet. Under läsåret 2022/2023 har museet på grund av avsaknaden av personella resurser tvingats pausa verksamheten, med undantag av att eleverna under en halvdag fick en introduktion i Nordiska museets arkiv.

RUM FÖR BARN OCH UNGA

"Lekstugan" är fortfarande mycket populär bland barn i förskoleålder såsom introduktion till "livet förr". Lekstugan har under året hållit öppet på helgerna och loven för familjepubliken med förbokade platser för att säkerställa det unika "tidsresan"-konceptet.

"Tidsvalvet", museets stora satsning för barn i åldrarna 8-12 år i vuxens sällskap som öppnade 2020, har fortsatt varit mycket populär hos familjepubliken med fullbokade platser under helger och lov. Tidsvalvet är en fantasifull och utforskande kunskapsyta som förmedlar barns historia i Sverige under de senaste 150 åren utifrån ett barnperspektiv. Upplevelsen utgörs av en dramatiserad och interaktiv scenografi som bjuder in besökarna att utforska hur barn har klätt sig, ätit, bott, lekt, arbetat eller gått i skolan. Besökarna får möta en nutida "skaffare" som reser i tiden och samlar in bortglömda historier. Skaffaren berättar om museet som ett hus fullt med minnen som är viktigt att bevara.

GENERALPLANEN

Sedan 2016 arbetar stiftelsen systematiskt för att stegvis öppna upp museibygnaden för att öppna upp och göra den tillgängligt för fler. Flera stora satsningar har lanserats tidigare år såsom Tidsvalvet, den nya västra entrén och passagen samt bakgården med caféet Lusknäppen. Under 2022 har dessa satsningar etablerats hos publiken och utvärderingar visar att de har mottagits väl.

Generalplanens nästkommande satsningar har under 2022 varit under utveckling med siktet inställt på flertalet större implementeringar och lanseringar inför 150-årsjubileet 2023. Tillsammans med bland annat husarkitekter, landskapsarkitekter, grafiska formgivare och andra specialistfunktioner arbetar museet med följande planer för den publika verksamheten:

- ▶ Nordiska museets nya grafiska identitet är tydligt förankrad i museibygnadens historia. Den grafiska identiteten lanserades på museets högtidsdag den 24 oktober, då påbörjades även den externa kommunikationen inför jubileumsåret 2023. Då släpptes även nyheten om hela Nordiska museets nya identitet med tydligt släktskap förankrat i museets historia, men blicken framåt. Under 2023 kommer den nya identiteten att stegvis uppdateras i hela Nordiska museet inklusive alla besöksmål samt i digitala kontaktytor.
- ▶ Generalplanens Tillgänglighetsprojekt under 2022 innefattar en förlängning av en befintlig frakthiss till en publik stor hiss, en hängbro över Kröningsläktaren samt en lösning som förbinder gallerierna på plan 4:s västra sida. Dessa projekt kommer att slutföras under 2023 och är förutsättningar för att kunna öppna den stora nya basutställningen på plan 4 med fullgod tillgänglighet för alla våra målgrupper.

► En ny reception i mitten av Stora hallen har konceptualiserats under året, den färdiga receptionen lanseras under våren 2023. Genom att flytta receptionen från museets lobby blir lobbyns arkitektur tillgänglig och tydlig samtidigt som en ny reception i Stora hallen ger möjlighet till ett bättre bemötande.

MUSEETS KULTURMILJÖER

Stiftelsen Nordiska museet äger och förvaltar flera anläggningar som även är byggnadsminnen: museibyggnaden och Wicanderska villan i Stockholm, Tyresö slott, Svindersvik, Julita gård och Härkeberga kaplansgård (under utredning). Dessa kulturmiljöer är huvudsakligen öppna under sommarmånaderna men grupper kan boka visningar hela året. Trädgårdarna och parkerna vid Tyresö slott och Svindersvik sommarnöje samt landskapet omkring Julita gård är öppna året runt och tillgängliga med fri entré. Resursbehovet för underhållet av kulturmiljöerna är stort och varierar från kontinuerlig trädgårds-, park-, landskaps- och byggnadsvård till årliga översyner av miljöerna. Under pandemins andra år, har anläggningarna på Tyresö, Härkeberga och Svindersvik varit stängda för visning. På Julita gård har parken varit öppen för besökare med fri entré.

Stiftelsen arbetar aktivt med att synliggöra hela portföljen av anläggningar. Det handlar bland annat om att skapa ett tydligare släktskap och ambitionen att locka publik mellan anläggningarna med målet att locka en större publik och därmed också högre intäkter.

Det nya stiftelseövergripande arbetssättet har implementerats och skapat en större helhetssyn, kunskapsutbyte och därmed nya synergieffekter. Flera publika satsningar görs genomgående på till exempel butiker, kommande navigation i den nya grafiska profilen och ett gemensamt betalsystem.

Ett exempel på god effekt av det stiftelseövergripande arbetssättet är sektionen utemiljöer som ansvarar för underhåll, drift och utveckling av stiftelsens park-, mark- och skogsmiljöer. Sektionen arbetar i alla stiftelsens anläggningar med gemensam ledning och planering.

JULITA GÅRD

Julita gård i Södermanland är ett levande storgods med en tusenårig historia och en utredning pågår om förutsättningarna för en byggnadsminnesförklaring. Utställningar och genuina historiska miljöer visar hur en sörmländsk herrgård fungerade i början av 1900-talet. I gårdscentrum finns en herrgårdsbyggnad och bland annat ladugårdar, stall, mejeri, brandstation, tegelbruk, såg, väderkvarn, park och trädgårdar. På området finns därtill friluftsmuseet Julita skans och en museibyggnad från 1920-talet samt ruiner efter ett cisterciensklöster, verksamt från 1180 fram till reformationen. Godset omfattar även 2 200 hektar jordbruksmark, skog, fiskevatten och öar i Hjälmarens samt cirka 360 byggnader, däribland ett trettiotal gårdar och torp. I dagsläget finns 35 hyresgäster som hyr fritidshus samt 33 hyresgäster som hyr permanentbostäder.

Under 2022 öppnade Julita gård återigen för publik efter att den publika verksamheten varit delvis stängd 2020 och helt stängt 2021. Under 2022 genomfördes en publik säsong med visningar inomhus och utomhus, öppna utställningar och miljöer samt en rad evenemang. Julita gårds museibutik renoverades inför säsongen och sortimentet uppdaterades i linje med stiftelsens varumärke. Under året öppnade också en nyrenoverad handelsbod i lekstugan. Vidare kunde också det nyrenoverade varmhållningsköket i Stora huset visas publikt och ytterligare byggnadsvårdsinsatser kring herrgårdaxeln ligger i plan för kommande år.

Under året har ett utvecklingsarbete för att stärka det publika familjeerbjudandet påbörjats och underlag till ett uppdaterat familjeområde i anslutning till entrén har börjat formeras.

Logiverksamheten som tidigare bedrivits i stiftelsens regi arrenderades liksom under 2021 av Julita Wårdshus som under säsongen erbjöd boende i såväl vandrarhem som herrgårdsflyglar. Wårdshuset har satsat på att erbjuda kombinationen mat och boende. Julita Wårdshus arrenderar från och med 2022 även festlokalen Bäckstugan som hyrs ut för fester och sammankomster. Det har även varit möjligt att via stiftelsen boka plats i herrgårdsparken för en enkel vigsel.

Den internationella herrgårdskonferens som enligt ursprunglig plan skulle ha anordnats 2020, men sköts upp på grund av pandemin, genomfördes i juni 2022.

UTSTÄLLNINGAR OCH MILJÖER

Julita gårds värde ligger till stora delar i den bevarade helheten och i dess tusenåriga historia på en central plats i Mälardalen. Stiftelsen Nordiska museet har ägt och förvaltat egendomen sedan 1940-talet, vilket gör att det finns påfallande få moderna inslag i byggnadsbeståndet och i det omkringliggande landskapet. De många ekonomibyggnaderna som skildrar godsets olika verksamheter är särskilt välbevarade medan många betesmarker har månghundraårig hävd och en värdefull flora. Kontinuerlig byggnadsvård och riktade markrestaureringar ligger till grund för besökarens upplevelse av ett historiskt odlings-, skogsbruks- och beteslandskap i en skala (cirka 500 hektar) som saknar motstycke i museisammanhang. Även i ett internationellt perspektiv ter sig Julita gård unikt såsom ett historiskt storgods som hålls samman och samtidigt håller öppet för besökare.

Inom museiområdet finns ett tjugotal utställningar och publika miljöer som förklarar och sätter den byggda miljön i ett sammanhang. Under 2022 öppnade återigen de publika inomhusmiljöerna och utställningarna på Julita. Herrgårdsparken har under hela året varit öppen för besök på egen hand och under sommarsäsongen arrangerades där även publika evenemang.

Julita gårds historiska herrgårdspark är en barockinspirerad stilträdgård med rosengård öster om Stora huset samt en rundel i tysk 1800-talsstil som vetter mot vattnet i väster. Dessa omges av en engelsk park. Till trädgården hör också en stor fruktträdgård, örtagård, köksträdgård, pionträdgård, växthus och en stor mängd andra planteringar. Köksträdgården som legat i träda i två år har öppnats under året. Enligt en flerårig utvecklingsplan har det under 2022 planterats perenner i rabatterna i Herrgårdsområdet där det tidigare har planterats sommarblommor.

I trädgården bevaras historiskt växtmaterial i levande samlingar, ett så kallat lokalt klonarkiv. Sortsamlingen omfattar svenska lokalsorter, sorter framtagna av svenska växtförädlare samt utländska sorter med lång odlingstradition i Sverige. Julita gård har en inriktning på växter som odlades omkring år 1900. Bevarandearbetet görs i samarbete med den Nationella genbanken vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp. I Julita gårds levande samlingar tas det i dag hand om 17 sorters dahlior, 7 sorters lökar, 88 sorters pelargoner, 25 olika sorters perenner, 18 olika sorters buskrosor och 19 olika sorters humle. Antalet fruktträd i klonarkivet är i dag 105, bestående av 40 olika sorters äpplen, 8 olika sorters päron, 6 sorters plommon och 1 sort klarbär. Sammanlagt finns 226 olika sorters kulturväxter i Julita gårds klonarkiv.

VISNINGAR OCH PROGRAM

Under säsongen 2022 har fem dagliga visningar hållits i Stora huset. Tre ordinarie visningar, varav en på engelska, som handlar om byggnadens historia, interiören samt människor som levt och verkat på Julita gård. Därtill en visning på samma tema som anpassats för familjepubliken samt ytterligare en visning med tema herrskap och tjänstefolk. Under säsongen har specialvisningar hållits om klostret, pioner, köksträdgården och lusthuset. Särskilt visningarna om trädgården och klostret har varit välbesökta och intresset för allmänvisningar har ökat. Under säsongens början fanns det också möjlighet att besöka Stora husets undervåning på egen hand med värdbehandling på plats.

Under säsongen genomfördes en rad programpunkter. Säsongen inleddes med Pelargondag den 28 maj i samarbete med Svenska pelargonsällskapet. Den 18-19 juni hölls skaparverkstad med tema midsommarmagi under ledning av Sofia Vusir Jansson. Traditionellt midsommarfirande, i samarbete med lokala föreningar, arrangerades den 23-24 juni. Den 5 och 10 juli spelades barnteatern Blommans melodi i Skansenmuseet. Den 8 juli gästades Julita gård av Parkturnén Blomstertid, i regi av produktionsbolaget Jubel och Julita Wärdshus. Föreningen Julitafestivalen arrangerade kammarmusikkonserter i Skansenmuseet den 9, 6, 23 och 30 juli. Rosens dag genomfördes den 12 juli och Biets dag den 16 juli. Äppeldag i regi av föreningen Sörmlandsäpplen arrangerades den 17 september samt avslutningsvis julmarknad i regi av Svenska slottsmässor den 14-16 oktober

Åkeröboden belägen i entrébyggnadens närhet inrymmer en lekstuga där en nybyggd del i form av en handelsbod öppnade inför säsongen 2022. Både lekstugan i Åkeröboden samt Pettsongården har hållit öppet för lek på egen hand under hela säsongen.

Tabell 10. Visningar på Julita gård

	2022		2021		2020	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	502	6 562	0	0	171	2 913
Bokade visningar	18	360	0	0	1	14
Bokade skolbesök	0	0	0	0	0	0
Totalt	520	6 922	0	0	172	2 927

BESÖKARE

Julita gård lockar ett brett spektrum av gäster, alltifrån barnfamiljer och andra grupper på helg- eller ferieutflykt till besökare med trädgårds- och historieintresse. Sammantaget har Julita gård haft 32 471 besökare till park och trädgård (anläggningsbesök) och 20 763 besök till verksamheten (se Tabell 6).

TYRESÖ SLOTT

Tyresö slott och parkmiljö är ett byggnadsminne. Den nuvarande slottsbyggnaden uppfördes på 1630-talet men visas interiört såsom den såg ut när familjen Lagergren, den sista privata ägaren, bodde där runt sekelskiftet 1900. Det omgivande grönområdet är 110 hektar stort och berättar en egen historia, från den äldsta trädgården med medeltida anor till 1770-talets engelska park och den moderna trädgården från 1890-talet.

Vården av slottsmiljön som helhet är väsentlig för besöksupplevelsen och är som sådan resurskrävande. Med utgångspunkt i en trädvårdsplan identifieras kontinuerligt riskträd i parken vid sidan av nyplanteringarna.

Under året var slottets interiörer öppna för publik under sommarmånaderna med flertalet allmänna visningar på lördagar och söndagar. Intresset hos publiken var mycket stort och så gott som alla visningar var fullbokade. Under våren genomfördes också visningar som erbjöds årskurs 3 i Tyresö kommun enligt ett nytt upplägg där jakten på en försvunnen (magisk) klocka stod i centrum. Totalt 18 klasser deltog i dessa visningar.

UTSTÄLLNING, VISNINGAR OCH PROGRAM

Tabell 11. Visningar på Tyresö slott

	2022		2021		2020	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	120	2 120	0	0	0	0
Bokade visningar	8	92	0	0	1	18
Bokade skolbesök	18	473	0	0	0	0
Totalt	146	2 685	0	0	1	18

BESÖKARE

Under 2022 öppnade åter slottet för publika visningar under sommaren. Visningarna gavs två dagar i veckan och gav tillsammans med bokade grupper totalt 2685 verksamhetsbesök. Slottsparken var öppen för besökare under hela året och hade 253 933 anläggningsbesök (se Tabell 6).

SVINDERSVIK SOMMARNÖJE

Svindersvik sommarnöje i Nacka är en av Sveriges bäst bevarade rokokooanläggningar med tillhörande köksflygel och trädgårdsmästarbostad och stiftelsen har ansökt om byggnadsminnesförklaring. Huvudbyggnaden uppfördes i början av 1740-talet för familjen Claes och Anna Grill och ritades av arkitekten Carl Hårleman.

Byggnadsminnesförklaringen av Svindersvik är så långt gången att Länsstyrelsen nu kan redovisa ett förslag till skyddsbestämmelser. Dessa ska överenskommas mellan ägare och myndighet, så att de blir möjliga för båda parter att förhålla sig till.

Vid årsskiftet 2022-2023 avslutar nuvarande hyresgäst, som drivit Brygghusets café efter många framgångsrika år sin verksamhet i Svindersvik. En ny hyresgäst är avtalad och påbörjar sin verksamhet den 1 januari 2023 och avsikten är att driva en liknande verksamhet som tidigare med café och enklare rätter.

Under sommarmånaderna erbjöds allmänna guidade visningar på lördagar och söndagar, samt bokade privata visningar, vilket genererade totalt 1 907 verksamhetsbesök. Anläggningsbesök räknades tidigare på Svindersvik sommarnöje med en schablonsiffra. Enligt instruktion från MYKA (Myndigheten för kulturanalys) görs räkningen av anläggningsbesök inte längre enligt den metoden, och därmed räknas anläggningsbesöken på Svindersvik inte alls i väntan på att automatiska räknare ska sättas upp.

Tabell 12. Visningar på Svindersvik sommarnöje

	2022		2021		2020	
	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>
Allmänvisningar	117	1 733	0	0	0	0
Bokade visningar	12	174	0	0	0	0
Bokade skolbesök	0	0	0	0	0	0
Totalt	129	1907	0	0	0	0

HÄRKEBERGA KAPLANSGÅRD

Härkeberga kaplansgård i sydvästra Uppland är en välbevarad 1700-talsgård som representerar den mellansvenska gårdstypen med mangårdsbyggnad, fägård och en liten trädgård med fruktträd och perenner. Gården höll öppet för besökare under sommaren och hade midsommarfirande samt konserter under sommaren. Inför jul hölls en välbesökt julmarknad. Den publika verksamheten på Härkeberga kaplansgård bedrivs av Härkeberga Gille.

ARKIV OCH BIBLIOTEK

Nordiska museets arkiv och bibliotek är centrala resurser för museet som kunskapsorganisation. Verksamheten utgår från museets profilområden samt uppdraget att tillgängliggöra samlingarna. Arkiv och bibliotek används externt av forskare, studenter och en intresserad allmänhet samt internt av museets personal. Arkivet har omfattande och unika samlingar av arkivmaterial rörande människors liv, arbete och miljöer – totalt omkring 6 000 hyllmeter handlingar och 6 miljoner fotografier. Uppgifter om de flesta arkiv är sökbara i arkivredovisningssystemet Visual Arkiv. Ett stort antal arkiv är dessutom sökbara på NAD (den nationella arkivdatabasen).

Biblioteket ingår i Sveriges offentliga biblioteksstruktur och är Nordens största specialbibliotek för kulturhistoria och omkringliggande ämnen med drygt 3 700 hyllmeter tryckt material. Utöver äldre och nyare facklitteratur har biblioteket betydande samlingar av tryckt material om till exempel matkultur, mode och konsthantverk samt rariteter. I biblioteket återfinns flera unika boksamlingar, bland annat Rörstrands och Böttigers samlingar. Samlingarna efterfrågas nationellt och internationellt och är sökbara på Libris (den nationella bibliotekskatalogen).

Under året har Sektion Arkiv & Bibliotek upphandlat och gjort förberedelser för ett nytt bibliotekssystem som tas i drift våren 2023, och även ansvarat för att driftsätta ett nytt ärendehanteringssystem på museet. Sektionen har varit delprojektledare i arbetet med att sanera och digitalisera de cirka 1 miljon fotonegativ som skadades i en vattenläcka i januari 2021. Ett samarbete kring digitalisering vid Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna har avslutats. Fotografierna är nu sökbara på Digitalt museum.

Vidare har sektionen arbetat med regeringsuppdraget kring immateriellt kulturarv/UNESCO, löpande arbete med katalogisering, registrering och digitalisering, samt utställnings- och publikationsarbete – framför allt relaterat till den kommande basutställningen. Sektionen har också förvärvat nytt arkiv- och biblioteksmaterial samt inventerat äldre inkomna förvärv av arkiv.

Bland de utåtriktade aktiviteterna kan nämnas medverkan vid det nationella evenemanget "Arkivens dag", som var mycket välbesökt, och att sektionen har tagit emot många studiebesök från bland annat högskolor. Sektionen har också löpande tagit emot besökare i forskarexpeditionen på onsdagar samt besvarat ett stort antal frågor från allmänheten om arkiv- och bibliotekssamlingarna. Ytterligare arkivmaterial har publicerats på webbportalerna "Digitalt Arkiv" och "Digitalt museum".

Tabell 13. Arkivet

	2022	2021	2020
Besökare	842	397	293
Volymer framtagna för studium	2 448	2 149	1 281
Externt förmedlade bilder	0	186	148

Tabell 14. Biblioteket

	2022	2021	2020
Besökare	735	543	616
Boklån	4 110	3 560	1 237
<i>Varav fjärrlån</i>	239	336	446

DIGITALA MEDIER

Allt fler museibesökare tillhör en digital generation som är van vid att hitta information snabbt och bjudas in till dialog. Centralt i museets satsning på digitala medier är att sträva efter ett mer interaktivt publikt utbud och att nå brukarna på deras egna arenor, stimulera till nya sätt att använda den samlade kunskapsbanken och berika samlingarna med egna perspektiv och kunskaper.

Här nedan presenteras de digitala medierna utifrån konventionella genrebeteckningar. I praktiken är dessa integrerade. Användaren kan som regel röra sig mellan dem och i ett antal fall kan också ett och samma innehåll presenteras i mer än en kanal.

WEBB

Nordiska museets webbplats är navet för museets digitala kanaler och en knutpunkt under hela besöksresan. Den utgör en kraftfull kunskapsplattform och ger överblick över allt museet har att erbjuda, från publika upplevelser till samlingar och kunskap. Webbesöken har fortsatt ökat under 2022.

Under 2022 hade Nordiska museets webbplats drygt 1,7 miljoner besök (sessioner), en ökning med 17 procent jämfört med 2021, och drygt 1,3 miljoner unika användare, en ökning med 16 procent jämfört med 2020. Det innebär att sedan år 2020 har både antal besök och antal användare ökat med 47 respektive 46 procent.

Webbplatsen har lyft den nya utställningen "Come to Norden", evenemang och säsongsverksamhet på våra besöksmål tillsammans med digitala insamlingar och jubileumsåret 2023. I övrigt fortlöper strategin med att lyfta fram kunskapsinnehåll kopplat till aktualitet och säsong. Parallellt pågår arbete med redesign och implementering av stiftelsens nya grafiska identitet, till dess att den nya webbplatsen är på plats 2023.

Årets mest besökta sidor är Startsidan, Nordens Paris, Utställningar, Öppettider och entré samt Julita gård. Även vårt kunskapsinnehåll kopplat till Årets dagar är mycket välbesökt, den nionde mest besökta sidan är vår kunskapsartikel om Midsommarafton. Datum med flest antal användare infaller på högtider: 30 april, 6 juni, 24 juni, 13 december och 23 december

Överlägset störst andel trafik till webbplatsen är organisk, det vill säga sker genom google-sökningar, 64 procent. 15 respektive 18 procent kommer via sociala medier eller direktsökning där användaren skriver in adressen i webbläsaren.

Under året har ett stort förarbete gjorts inför utvecklingen av en ny webbplats med planerad lansering hösten 2023.

Tabell 15. Besök på webbplatsen

	2022	2021	2020
Totalt antal besökare	1 711 823	1 461 615	1 135 085
Minuter per besökare (min:sek)	1:07	1:11	1:13
Sidvisningar totalt	2 959 832	2 628 425	2 385 231
Sidvisningar per besökare	1,73	1,84	2,05

SAMLINGAR PÅ WEBBEN

Nordiska museets samlingar på webben utgör en betydelsefull del av den växande mängden öppen samhällsinformation som offentliga aktörer tillhandahåller på nätet och som tillsammans utgör en central del av samhällets digitala minne. De digitaliserade samlingarna är uppbyggda utifrån gemensamma principer och finns tillgängliga via de kanaler och tjänster där användarna vanligtvis befinner sig. Utöver kunskapssidorna på Nordiska museets webbplats och museets egna samlingsdatabaser förmedlas och kommuniceras samlingarna brett via sociala medier och en lång rad andra kanaler och tjänster på nätet.

Den centrala noden i förmedlingen av samlingarna på nätet är den samnordiska webbtjänsten "Digitalt museum". Förutom att ta del av samlingsinnehållet kan användarna komplettera samlingarna med sina egna kunskaper och samla på favoriter. Under 2022 har ett aktivt arbete pågått med att registrera nyförvärv och tillföra mer digitaliserat material till de olika systemen samt med att förbättra sökingångar och användargränssnitt. Framför allt har fokus legat på att digitalisera mer av museets omfattande fotosamlingar. Bland annat har en större volym fotografier från Gösta Glases efterlämnade samling digitaliserats och publicerats inom ramen för ett samarbetsprojekt med Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna (SFMV). Vid sidan av digitaliseringen i Kiruna har museet även startat upp ett storskaligt projekt med målet att vårda, digitalisera och tillgängliggöra 100 000 bildminnen från den sedan tidigare vattenskadade samlingen med framför allt nitratnegativ. Under 2023 är målet att kunna publicera innehållet på Digitalt museum samt att för ett mindre urval bedriva kunskapsstärkande crowdsourcingskampanjer i samverkan med Wikimedia Sverige. Resultatet härifrån kommer att publiceras på Wikimedias öppna plattformar för fri kunskapsspridning, framförallt Wikipedia och Wikimedia Commons, men även på Digitalt museum.

Under 2020 öppnade Nordiska museet en digital forskaringång till arkivet. Webbtjänsten "Digitala arkivet" har under året vidareutvecklats och nytt material har publicerats. Sammanlagt finns nu över 242 000 skannade och transkriberade kulturhistoriska dokument tillgängliga för forskare och den intresserade allmänheten.

Tabell 16. Digitalt tillgängligt material

	2022	2021	2020
Antal föremålsposter på Digitalt museum	356 186	356 150	355 843
<i>Andel från Primus (%)</i>	65	65	65
Antal fotoposter på Digitalt museum	56 938	53 138	52 157
<i>Andel från Primus (%) *</i>	1 (20%)	1 (50 %)	1 (50%)
Antal byggnader på Digitalt museum	1	1	1
Antal film/ljudposter på Digitalt museum	11	11	11
Antal utställningsdok. på Digitalt museum	48	49	47
Antal kulturhistoriska dokument på Digitala arkivet **	242 000	230 000	200 000
<i>Andel från dokumentlagret (%)</i>	22	21	18
Antal poster i Saga/Libris (ca)	182 524	181 259	200 000
<i>Andel av slutna samlingen (%)</i>	70	70	65
<i>Andel av öppna samlingen (%)</i>	85	85	85

Föremålssamlingarna är publikt sökbara på webbplatsen Digitalt museum, vars bakomliggande förvaltningssystem är Primus, och biblioteksbeståndet i Saga/Libris. Registrerings- och förteckningsnivåerna för Primus och Visual Arkiv redovisas i Tabell 2. Den ökning som har skett i Saga/Libris under 2022 jämfört med 2021 förklaras av den regelbundna tillväxten av beståndet under året.

* Siffran mäter mot hela den analoga samlingen på sex miljoner bilder och (siffran) mäter mot digitaliserade foton som ligger i Primus.

**Nordiska museet har utvecklat en digital forskaringång (Digitala arkivet) till museets digitaliserade kulturhistoriska dokument. Tjänsten lanserades 2020.

I samlingsförvaltningssystemet Primus är 100 procent av föremålsposterna registrerade. Webbplatsen Digitalt museum, en plattform som delas av 98 institutioner i Sverige och 261 i Norge, uppdateras dagligen från Primus och på den är 65 procent av föremålsposterna tillgängliga för sökning. Nordiska museets samlingar på Digitalt museum hade 287 537 besök och 741 775 sidvisningar, vilket är en procent fler besök än året innan.

Arkiv förtecknas löpande i arkivdatabasen Visual Arkiv. En större mängd, cirka 242 000 dokumentsidor finns publicerade på Nordiska museets digitala arkiv. Vissa arkivalier har också publicerats på Digitalt museum och på museets webbplats på särskilda temasidor. Totalt cirka 660 arkivförteckningar finns tillgängliga i Nationell ArkivDatabas (NAD), en publik resurs som förvaltas av Riksarkivet.

Biblioteket når sina användare genom den lokala bibliotekskatalogen Saga och samarbetet inom Libris. Det förberedande arbetet med att rensa felaktiga poster och förenkla sökvägar i bibliotekskatalogen, har under 2022 övergått till det påbörjade arbetet med att gå över till ett nytt bibliotekssystem. Arbetet med publiceringsdatabasen DiVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet) har fortsatt för att även fortsättningsvis tillgängliggöra en rik kulturhistorisk resurs fritt för forskare och en intresserad allmänhet, men i mindre omfattning. Användandet av DiVA har under året gett upphov till 5 367 besök till museets e-publikationer, 10 249 sidvisningar samt ett stort antal nedladdningar. Flest antal visningar hade Connect to collect med 3 385 besök. Flest antal nedladdningar hade Ladugården som laddades ned 2 368 gånger.

Förutom på egna webbplatser publicerar Nordiska museet också delar av sina samlingar via andra arenor, däribland K-samsök, Europeana, Google Arts & Culture, Flickr, Youtube och Pinterest. Totalt hade de tre sistnämnda tjänsterna under året 435 690 visningar. Under året har museet fortsatt att exportera bilder från Digitalt museum till Wikimedia Commons, där nu sammanlagt 14 200 bilder ur Nordiska museets samlingar, arkiv och bibliotek finns. Många av dessa bilder används på Wikipedia och de visades där 27,2 miljoner gånger under året och finns i 103 språkversioner.

SOCIALA MEDIER

Stiftelsen använder sociala medier i syfte att nå en bred publik, stärka museets varumärke och väcka engagemang kring samlingar och kunskapsbanker. Förmedling av starka bilder och berättelser som berör, spännande föremål som ger aha-upplevelser och stiftelsens unika miljöer genererar ett stort engagemang hos publiken. Under året har kunskapsförmedling relaterat till aktuella utställningar varit i fokus. Stiftelsen har även påbörjat arbetet med att stärka förmedlingen av de senaste 50 åren och stiftelsens samtidsdokumentation. Evenemang och annan information om verksamheten särskiljs och kommuniceras i riktad marknadsföring.

Under året har museet nått 5,28 miljoner unika användare på Facebook och 1,14 miljoner unika användare på Instagram. På Facebook har museet 80 300 följare, en ökning med elva procent sedan föregående år. På Instagram har museet 79 300 följare, en ökning med nio procent sedan föregående år. Nordiska museets Instagramkonto är topp två i Norden i engagemang efter Livrustkammaren och topp fyra i antal följare i Norden efter Louisiana, Moderna museet och Livrustkammaren.

På Facebook ökade engagemanget med 52 procent jämfört med föregående år. Siffrorna speglar en aktiv dialog med publiken som i hög grad bidrar med sina egna berättelser och minnen som väcks av inläggen.

På Instagram minskade engagemanget med 31 procent jämfört med föregående år. Det hänger troligen nära ihop med förändrade algoritmer som under 2022 började premiera korta rörliga klipp framför bild- och textinlägg samt förändrade beteendemönster hos användarna. Museibutikens Instagramkonto har under 2022 vuxit till 3 900 följare, en ökning med 39 procent sedan föregående år.

HR-enheten driver stiftelsens LinkedIn-konto i syfte att profilera stiftelsen mot arbetsmarknaden och framtidens medarbetare. Under året har antalet följare ökat med 24 procent. Stiftelsens Linkedin-konto har per den 1 januari 2023 4185 unika följare.

AUDIOGUIDE OCH APPAR

Som första museum i Sverige har Nordiska museet utvecklat en app för audioguide som 2017 släpptes som öppen källkod. Det betyder att andra kulturarvsinstitutioner fritt kan återanvända koden och vidareutveckla appens funktioner. Med satsningen på öppen källkod har museet skapat ett långsiktigt hållbart samarbete kring utveckling av en gemensam plattform för audioguides. Samarbetet med andra museer och studenter (datateknik) vid Kungliga Tekniska högskolan kring vidareutveckling av audioguideappen har fortgått under året. Ett resultat som har haft positiva synergieffekter för både Nordiska museet, läns museet Jamtli i Östersund och ABBA The Museum.

Nordiska museets audioguide är gratis för besökarna, vilket har lett till att 25–30 procent av besökarna använder den.

Under 2022 har Nordiska museet producerat och lanserat ett nytt audioguidespår kopplat till utställningen "Come to Norden" samt påbörjat en omfattande produktion av ett nytt audioguides innehåll till den kommande nya basutställningen med arbetsnamnet "Människan i Norden" som planeras att lanseras våren 2024.

Museets två befintliga appar "Årets dagar" (2013) och "Äppelappen" (2014) kan laddas ned kostnadsfritt. Antalet nedladdningar av dessa appar var 16 597 respektive 9 547 under året.

PUBLIKATIONER

Nordiska museet prioriterar publikationer som knyter an till museets egna utställnings- och forskningsprojekt och till förmedling av stiftelsens anläggningar. Publikationerna tas fram i enlighet med museets projektmodell som ett sätt att förankra publikationerna i de större projekten och i verksamhetsplanen.

Tabell 17. Publikationer

	2022	2021	2020
Antal nya titlar	0	1	5
Antal nytryckningar	0	0	0

Under året har arbete pågått med den planerade publikationen som hör till den nya basutställningen "Människan i Norden". I detta arbete har ett drygt 20-tal forskare engagerats för att skriva texter medan ungefär lika många texter kommer att skrivas av museets egen personal. Publikationen "Nordens Paris", "NK:s Franska Damskrädderi 1902–1966" av modekritikern Susanna Strömquist, vilken ligger till grund för utställningen med samma namn, har under året fortsatt att spridas i hög takt och sammanlagt har boken sålt i över 3 000 exemplar.

KUNSKAP, FORSKNING OCH SAMVERKAN

Stiftelsen Nordiska museet har ambitionen att främja och utveckla forskning och kunskap kring människors liv och arbete i Sverige i ett nordiskt och globalt perspektiv. Stiftelsen vill dessutom utveckla forsknings- och kunskapshöjande samarbeten med såväl universitet och högskolor som museer och andra institutioner, både statliga och privata, liksom delar av det civila samhället.

Syftet är att leverera en faktabaserad och kunnig förmedling samt att spegla viktiga kulturhistoriska processer genom dokumentation och insamling som främjar medborgerlig delaktighet. På så vis läggs grunden för representativa samlingar som kan användas av framtida forskare och besökare och som känns representativa för ett brett utsnitt av befolkningen.

I enlighet med den senaste verksamhetsplanen växlas ambitionerna upp genom målet att utveckla den internationella samverkan med andra museer i Europa för att bidra till högre utbildning som kan säkra kunskapsutveckling inom professionen, i en internationell lärandemiljö. Stiftelsens styresman ingår i Stockholms universitets styrelse och har bland annat tagit initiativ till formerandet av ett museinätverk, som öppnar upp för samverkan med universitet och museer i sju olika länder. Nätverket är kopplat till samarbetet Civis – European Civic University Alliance, där Stockholms universitet ingår som en part med åtta andra allierade universitet.

Tabell 18. Kunskap, forskning och samverkan

	2022	2021	2020
Kostnader (tkr)	-37 196	-36 940	-37 819
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	27 396	33 364	30 127
Övriga intäkter (tkr)	2 534	1 208	2 189

KUNSKAPSUPPBYGGNAD OCH UNIVERSITETSSAMVERKAN

En central del av Nordiska museets kunskapsuppbyggnad sker genom egna insamlingar, undersökningar och förvärv och även genom vård av samlingar, byggnader, historiska parker och landskap. Dessa aktiviteter beskrivs under rubriken "Museets samlingar" ovan. Ny kunskap skapas också när samlingar och miljöer tillgängliggörs för forskare och andra museer, vilket kan ske genom till exempel samråd, utlån, magasins- och arkivbesök, digitalisering och utställning av viktiga samlingsgrupper. Genom undervisning, och med samlingarna som utgångspunkt, samverkar museet med bland annat Konstfack, Stockholms universitet, Sätergläntan och Uppsala universitet/Campus Gotland. Hallwylska professorn har under året också bidragit till undervisning på en forskarskola med inriktning miljöhumaniora vid Bergens universitet. Långsiktigt planeras samverkan kring internationell online-kurs i samlingsnära forskning på master- eller forskarnivå i samverkan med andra museer och universitet i Europa. Att genom sådana gemensamma ansträngningar värna om kunskapsöverföringen ingår, liksom ambitionen att även utveckla internationella samarbeten inom högre utbildning, i de strategiska planerna för de närmaste åren.

Museet driver därtill egna externfinansierade forskningsprojekt och deltar i breda samarbeten med akademiska institutioner kring studiebesök, praktikplatser och handledning. Under året har två juniora gästforskare rekryterats till museets forskningsmiljö genom agrarhistoriska stiftelser för att arbeta med frågor om klimatförändringar och bevarande och särskilt för att aktivera samlingarna med forskningsperspektiv som rör agrarhistoria och framtidsfrågor om skogen och skogsbruket i Sverige. Inom ramen för pilotprojektet om skogen och samlingarna har museets forskare presenterat vid konferenser och seminarier, vid Århus och Stockholms universitet, och även arrangerat en workshop som sammanfört experter inom området vid museet.

FORSKNING

Stiftelsen har under året förvaltat och även avslutat följande forskningsprojekt med hjälp av extern finansiering och samverkan med universitet och högskolor:

► I samarbete med nätverket ENCOUNTER (European Network for Country House and Estate Research), Eberhard Karl-universitetet i Tübingen, Greven förlag i Köln samt Herregårdsnettverket genomförde Nordiska museet den sjätte ENCOUNTER-konferensen "The Country House and Modernity" på Julita gård den 2–4 juni 2022. Konferensen samlade ett 50-tal forskare från olika delar av Europa och handlade om herrgårdar i Europa under de senaste 200 åren och hur de följt med moderniteten. Konferensen kunde genomföras med hjälp av generösa forskningsbidrag från Carl-Göran Adelswärds stiftelse, Letterstedtska föreningen, Kungl. Patriotiska Sällskapet och Brandförsäkringsverkets stiftelse.

► Forskningsprojektet "Modekonfektionens genombrott i Sverige. Tre pionjärer: Graffman, Kleen, Richard" har påbörjats under 2021 och bedrivs med Nordiska museet som huvudman. Syftet är att, via tre fallstudier under 1900-talets första hälft, ge en bild av hur produktionen av modekläder övergick från ateljésytt till serietillverkad damkonfektion. Projektet följer tre aktiva yrkeskvinnor som på olika sätt verkade för att göra svenskdesignad modekonfektion tillgänglig för en växande grupp konsumenter, under en tid när det var nytt att köpa färdigsydda modekläder i butik. Källmaterialet består av ett antal plagg, arkivalier och fotografier i museets samlingar samt en större samling modeplagg i Skansens klädkammare. Dessutom ingår en del privat inlånade handlingar och fotografier. År 2021 bjöd projektet in till ett konfektionshistoriskt seminarium på Nordiska museet, vilket har utvecklats till ett bredare modehistoriskt forskarnätverk vars första möte ägde rum på Textilmuseet i Borås hösten 2022. Stora delar av källmaterialet har nu inventerats och analyserats, drygt 400 modefotografier har skannats och ska efter bearbetning tillgängliggöras i Primus. Projektet finansieras av Riksantikvarieämbetet/Centrala museers forskning.

► Pilotprojektet "Skogen i arkivet; skogen som arkiv" finansieras av fonden för museets agrarhistoriska forskning och leds av museets Hallwylska professor. Det rör sig om forskning som aktiverar och diskuterar samlingarna (också de levande) på sätt som relaterar kultur- och agrarhistoria till framtidsfrågor. Forskningen engagerar ett par yngre gästforskare, som har rekryterats till museets forskningsmiljö. Under året har projektet presenterats vid högre seminarier på Stockholms universitet och vid konferensen Earth Sensations vid Århus universitet. En workshop har även hållits vid museet med forskare och konstnärer som arbetat med relationer skog-människa-eld och med tematiken den förtrollade skogen. Publik verksamhet i form av så kallade Forest Labs planeras inför jubileumsåret 2023. En forskningsöversikt har sammanställts under året, för museets interna bruk, och med förväntade synergier i kommande basutställning och för förvaltningen av skogsområden under museets egen förvaltning. Under året har det hållits gästföreläsningar vid museet och på Stockholms universitet om den förtrollade och föreställda nordiska skogen i konst och kultur. För detta söktes medel från Fulbright. Under året har även ansökningar om externa medel för ett längre samarbete med kulturgeografen skickats till Riksbankens Jubileumsfond och där gått vidare till andra omgången och har fått goda vitsord även om de inte beviljats.

► Den Hallwylska professorn deltar även med seminarier och artiklar i ett par nordiska forskningsprojekt om samlande och bilder av Norden och Arktis, Collecting the North och ett bokprojekt om "polarhistoriens glömda aktörer och berättelser", som under 2023 kommer att ges ut av Museumsforlaget i Tromsø. Under året har en studie om museets polarhistoriska samlingar, ur genusperspektiv presenterats vid Nordiska Etnolog- och folkloristkongressen i Reykjavik och vid ett digitalt lunchseminarium, arrangerat av "Collecting the North" vid Oslo universitet.

► "Programmet för odlad mångfald" (POM) är ett samarbete kring det gröna kulturarvet och bevarandet av kulturväxter. I trädgården på Julita gård odlas gamla kulturväxter som är anpassade till nordiska förhållanden. Stiftelsen Nordiska museets åtagande som värd för en del av klonarkivet är att hålla ett antal fruktträd, perenner, knölar och lökar i odling och bevarade för framtiden.

MÄNNISKOR I ARKTIS

Det glädjande intresset för projektet om Arktis och klimatförändringarna har nått ut internationellt och har under året bland annat presenterats vid möte med forskarsamarbetet The Arctic Avenue, vid Stockholms universitet, i samband med European Museum of the Year Awards hedersomnämning i Tartu, och vid mottagandet av Lidmanpriset.

Inför 2023 tas kontakter och genomförs ansökningar för att möjliggöra publicering av en engelsk utgåva av den resonerande katalogen och mångvetenskapliga antologin Arktiska spår: natur och kultur i rörelse.

UTLÅN

Låneverksamheten utgör en viktig del i Nordiska museets samverkan med andra museer. Utbytet har därtill en pedagogisk funktion, där utställningstekniska råd om aktuella föremål och ofta även råd om bevarande i vidare mening kan förmedlas. Ett viktigt nätverk upprätthålls på detta vis såväl lokalt och regionalt som nationellt och internationellt. Med hänvisning till arbetet med den nya basutställningen fram till 2024 har emellertid museet sedan 2018 varit tvunget att minska utlåningen. Från februari 2020 fram till och med hösten 2023 har ett utlåningsstopp införts, med enstaka undantag, för hela museets samling: föremål, arkivalier, film, foton och affischer samt reprofotografering. Pågående låneärenden och depositioner har ej berörts.

Tabell 19. Utlån

	2022	2021	2020
Antal utlån och omlån	7	9	19
Antal objekt	31	55	128

NATIONELL OCH INTERNATIONELL SAMVERKAN, STÖD OCH RÅDGIVNING

Som nationellt kulturhistoriskt museum har Stiftelsen Nordiska museet en bred och djup kunskap inom verksamhetsområdet. Samverkan sker inom en rad områden och personalen deltar kontinuerligt i olika grupper och deltagandet har ökat markant under året. Ambitionen är att samlingarna ska vara en efterfrågad, spridd och välrenommerad kunskapsresurs. Varje år tar museet emot en stor mängd besök till samlingarna och bedriver också kunskapsförmedling i form av utbildningar, undervisning, handledning, rådgivning och föredrag. Flertalet studiebesök sker av grupper från universitet följt av folkhögskolor och enskilda forskare och intresserade enskilda personer. Stiftelsens medarbetare är aktiva i ett stort antal organisationer och nätverk och redaktionskommittéer. Under året har de fysiska besöken på grund av coronapandemin minskat och möten har genomförts digitalt.

► Under 2021 tog Nordiska museet, i samverkan med Stockholms universitet, initiativ till ett europeiskt museinätverk, kopplat till befintliga nätverket "Civis" genom vilket samverkan med ett flertal välrenommerade europeiska lärosäten genomförs. Idén om museinätverket har välkomnats och är tänkt som en plattform för internationell samverkan kring museers roller som länkar mellan forskning och civilsamhälle. Det lägger också en grund för att gemensamt utveckla digitaliserade samlingar som plattformar för högre lärande och internationalisering av professionen.

► Nordiska museets Hallwylska professor deltar som expert i arbetet med att bereda nationella ansökningar till UNESCO:s lista över immateriella kulturarv.

► Nordiska museet deltar i det nationella nätverket Dokumentation av det samtida Sverige (DOSS), vars förlaga Samdok koordinerades av Nordiska museet.

► Nordiska museet arbetar i det nationella uppdraget om immateriellt kulturarv, med grund i ett initiativ av Unesco, och är tillsammans med Institutet för språk och folkminnen delansvarigt för den nod som ansvarar för bland annat sedvänjor, riter och högtider.

► Som ett av flera museer, arkiv med flera, är Nordiska museet en av de grundande och stödjande medlemmarna i Stockholms kvinnohistoriska, som bildades 2018 som en ideell förening för att lyfta stadens kvinnohistoria.

► Nordiska museet deltar i Beredningsgruppen för kulturarvsstudier som framtidsområde.

► Nordiska museet medverkar i inventeringen av minnen av Förintelsen, samordnat av Forum för levande historia. Arkivet har ett stort minnesmaterial på detta tema.

Viktiga samverkansparter finns även i det civila samhället. Ett exempel är de digitala insamlingarna kring internethistoria i samverkan med Internetmuseum. Nordiska museet har ett långsiktigt perspektiv på detta arbete, som utgår ifrån de samlingar och kunskapsbanker som museet äger och förvaltar.

Museets medarbetare agerar även som kunskapsreferens i olika sammanhang. Årligen besvaras till exempel ett stort antal förfrågningar om såväl samlingar som enskilda objekt men även mer övergripande frågeställningar om kulturhistoriska och samtida företeelser. Medarbetare bidrar därtill ofta i mediala sammanhang.

Myndighetsuppdraget att handlägga utförelse- och exportärenden är en angelägen och mycket resurskrävande nationell uppgift. Uppdraget omfattar bland annat svenska möbler, allmogekonst, samiska föremål, foton och leksaker. Under 2022 hanterades 143 sådana utförelseärenden.

Nordiska museet representeras i styrelserna för bland annat Stockholms universitet, Stiftelsen Strindbergsmuseet, Stiftelsen Skansen, Kungliga Djurgårdens Intressenter, KulturIT, Mångkulturellt Centrum samt i flera forskningsrelaterade nätverk och forskningsråd, däribland TAM-Arkiv, Nätverket för kulturarvsstudier och Karolinska Institutet.

INTERNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETE

Stiftelsen Nordiska museet har ett brett internationellt samarbete med kontakter i när och fjärran. I närregionen skapar det nordiska museidirektörsnätverket, det nordiska samtidsnätverket Norsam och Network of Museums in the Baltic förutsättningar för utbyten på institutionell nivå. Det senare nätverket har det uttryckliga syftet att öka kontakterna med andra samhällssektorer. Museet representeras också i ett rådgivande organ för Nationalmuseet i Köpenhamn, tillsatt av den danska kulturministern, och i ett nordiskt nätverk för chefer för kulturhistoriska museer.

Bredare utbyten och samarbeten organiseras dels genom International Council of Museums (ICOM), särskilt kommittéerna för "Collecting" (COMCOL) och "Costume", dels International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), särskilt kommittén för "Vernacular architecture" (allmogebelyggelse).

Under året har Hallwylska professorn presenterat sin forskning vid internationella konferenser. I juni, vid Nordiska etnolog- och folkloristkongressen i Reykjavik arrangerade hon en session, tillsammans med en amerikansk folklorist, och presenterade även ett paper. I oktober presenterade hon, och museets gästforskare, det gemensamma pilotprojektet Skogen i arkivet; skogen som arkiv, vid konferensen Earth sensations, vid Århus universitet. Professorn har under året arrangerat gästseminarier vid museet och Stockholms universitet med Fulbrightstipendiater, som under året varit kopplad till Reykjaviks universitet och arbetar med bilden av den nordiska skogen.

Professorn har varit gästföreläsare vid forskarskola om miljöhumaniora vid Bergens universitet. Professorn har även bidragit till en nordisk antologi om genusperspektiv på museisamlingar med koppling till polarhistorien.

Professorn deltar i det nordiska projektet *Collecting the North* (2021-2022) som inbegriper workshops, publikationsplaner och möjlighet till samverkan om utbildning och förmedling och finansieras i Norge. Samverkan fortsätter 2023, då professor bjudits till Oslo universitet en vecka och även ingår i planering av session om samlingar med norska och tyska forskare. Professorn och en av stiftelsens gästforskare har skickat in en abstrakt till en internationell antropologkonferens i Rovaniemi i mars 2023.

Styresmannen deltog med föredrag om Nordiska museet i internationella konferenser i Budapest och Aten. Både föredragen kommer att publiceras. Konferensen i Budapest med titeln *What's up? EthnoConference*, var arrangerat av "Museum of Ethnography" i samband med invigningen av det nya museet och samlade museidirektörer från en lång rad länder. Konferensen i Aten arrangerades av ett flertal experter vid olika universitet, arkeologiska skolor och vid kulturdepartementet i Grekland. Styresmannen och överintendenten för Moderna Museet arrangerade också en två-dagars studieresa för Centralmuseerna till Köpenhamn. Ett flertal museer och institutioner besöktes i syfte att förstå museernas roll i förhållande till stadsplanering och infrastruktur i Köpenhamns innerstad samt den danska sponsringspolitiken. Styresmannen och dennes ledningsgrupp besökte även *Nationalmuseum of Finland* som har en rad likheter med Nordiska museets ansvarsområden. Ledningsgruppen fick bland annat ett fördjupat intryck av museets beredskaps- och undanförselplan samt magasin.

Inom ramen för universitetsnätverket Civis, där Stockholms universitet ingår, har styresmannen tagit initiativ till ett skapande av ett museinätverk kopplat till den europeiska utbildningsalliansen.

Flera samverkansaktiviteter nämns under rubriken *Digitala medier* ovan. Erfarenheterna av Nordiska museets arbete med digitala tekniker är överlag efterfrågade och museet får löpande förfrågningar om att delta i seminarier och workshops både inom och utanför Sverige. Utvecklingen av det samnordiska systemet för digital förvaltning och tillgängliggörande av samlingsrelaterad information fördjupas kontinuerligt genom KulturIT. Stödet till den europeiska kulturarvsportalen Europeana har fortsatt under året.

NORDISKA MUSEETS HÖGTIDSDAG

I samband med museets högtidsdag den 24 oktober 2022 delade Nordiska museet ut Hazeliusmedaljen, medalj för Hembygdsvårdande gärning samt stipendier från Harald Hvarfners minnesfond och Mats Rehnbergs minnesfond för unga folklivsforskare.

- ▶ Hazeliusmedaljen i guld tilldelades Mats Guldbbrand, ordf. Stiftelsen Nordiska museets placeringsråd.
- ▶ Hazeliusmedaljen i brons tilldelades Britt-Marie Borgström, Jamtli, Östersund.
- ▶ Medaljen för Hembygdsvårdande Gärning tilldelades Lars Gahrn, fil.dr. tidigare intendent vid Mölndals museum.
- ▶ Medaljen för Hembygdsvårdande Gärning tilldelades Sören Klingnéus, fil. dr. tidigare lektor Örebro Universitet.
- ▶ Resestipendium om 25 000 ur Harald Hvarfners minnesfond tilldelades Susanne Beckmann och Samuel Thelin, producenter vi Malmö Museer.
- ▶ Årets stipendium ur Mats Rehnbergs minnesfond för unga folklivsforskare tilldelades Malin Stengård, doktorand i Nordiska Etnologi vid Åbo Akademi, Finland.

ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV

Stiftelsen Nordiska museet arbetar ständigt med att utveckla sin verksamhet med fokus på både fysiska, publika samt digitala miljöer. Målet är att skapa en attraktiv museiupplevelse och sänka tröskeln för att så många som möjligt ska kunna uppleva vad museet har att erbjuda.

Genom museets varumärkesarbete har visionen om att bli det mest angelägna museet i Norden implementerats. För att uppnå detta har en rad satsningar påbörjats under året och kommer att lanseras under kommande år. Mer specifikt inkluderas i detta kapitel till exempel projekt som stärker den fysiska tillgängligheten på plan 4, navigation som hjälper alla besökare att hitta rätt och höga ambitioner inom interaktivitet och säkerhet.

TILLGÄNGLIGHET

Arbetet med tillgänglighet innebär bland annat att underlätta för människor att kunna ta sig in i och runt i museet. Stiftelsens miljöer består till stor del av gamla kulturbyggnader, varför möjligheten till anpassning delvis är begränsad, men i samband med ombyggnader och renoveringar är frågorna om tillgänglighet alltid integrerade. Dessa frågor är helt centrala också i Generalplanen för utvecklingen av den fysiska miljön. Även gällande digital tillgänglighet pågår ett fortlöpande arbete.

Under 2022 har ett arbete planerats för att bygga en ny reception i Stora hallen. Detta gör att samtliga besökare kan få samma besöksservice oavsett behov - och på samma plats i besöksresan. Ett nytt bemötande skapas därmed som är jämlikt för alla. Receptionens formgivning är i linje med museets nya grafiska identitet och kommer att vara på plats under våren 2023. Ett nytt tydligare skyltsystem kommer också ingå i den nya identiteten och implementeras stegvis under 2023.

Genomförandet av byggnation av ny hiss och även bro har påbörjats. Ställning byggdes i november vid Kröningsläktaren, och även ställning för rivning av bjälklag för hissen byggdes. Inklädning av Kröningsläktaren som dammskydd och även håltagning för hängbrons stag utfördes i december. Under december-januari kommer rivning av befintligt hisssystem att ske och även rivning av bjälklagen för hisschaktet.

Risk- och konsekvensanalyser är genomförda, både gällande hur projektet kan påverka andra pågående projekt såsom Människan i Norden, som den dagliga verksamheten, och även hur pågående utställningar påverkas av buller, damm och vibrationer och hur det säkerställs att ingen skadlig påverkan sker.

SÄKERHET

Stiftelsen har under året påbörjat arbetet med en undanförselplan för samlingarna i museibygnaden i händelse av väpnad konflikt. Innehållet är nära kopplat till utmärkning av kulturbyggnader och under hösten har stiftelsen fört en dialog med både Länsstyrelsen och MSB för att sätta ramar kring uppdraget. Ett utkast med lista över de många moment som behöver ingå i planen har sammanställts.

Åtkomsten till stiftelsens magasin har genomlysts och anpassats efter stiftelsens behov och arbetet med att se över tillgången görs löpande. Det systematiska brandskyddsarbetet har utförts enligt schema under året.

Under våren slutfördes arbetet med att ta fram en restvärdesräddningsplan för Svindersvik och utställningen Nordens Paris. På Djurgården har också arbetet med att ta fram ett framkörningskort till museibyggnaden påbörjats. Även larm till utställningsmontrarna till plan 4 har beställts. Ett antal event och kungliga besök som krävt planering och samarbete har genomförts under året. Trappan till "Nordens Paris" har fått förstärkt ljus, mitträcke och ny trappmarkering för att förebygga fallolyckor.

På Julita uppdaterades och moderniserades larmfunktionerna i kontors-butiksbyggnaden, magasin och i museibyggnaden. Vidare installerades ett digitalt passersystem på kontorsbutiksbyggnaden, museibyggnaden och magasin.

STIFTELSEN NORDISKA MUSEET SOM ARBETSGIVARE

Efter pandemin har 2022 varit året då Stiftelsen Nordiska museet återgått till en normal vardag, som numera för många är hybrid. Medarbetare som delvis kan arbeta hemifrån erbjuds en fortsatt möjlighet att göra så, det ska vara enkelt att förena arbete med privatliv och flexibilitet med trygghet.

Under året har det långsiktiga kompetensförsörjningsarbetet fortlöpt och insatser har pågått i linje med den strategiska handlingsplanen och verksamhetsplanen. Under våren genomfördes ett chefsseminarium med fokus på svåra samtal och under sommaren gjordes en omfördelning av roller inom HR där nya rutiner tagits fram för att coacha ledare utifrån dagliga chefsutmaningar. Arbetet med att förenkla befintliga chefsprocesser för att frigöra tid för ett mer aktivt och nära ledarskap har fortsatt under året.

Under 2022 togs praktikanter emot under först halvan av året i olika delar av verksamheten. Detta som en del i det långsiktiga arbetet med kompetensförsörjning, ett projekt i samarbete med lärosäten, institutioner och utbildningar. Genom att erbjuda inspirerande och kunskapsrika praktikupplevelser skapar vi förutsättningar för att stiftelsen även i framtiden uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Enligt vår policy för praktikanter och praoelever har vi också tagit emot praoelever från årskurs åtta under våren och hösten.

Tack vare medel från Alexander och Sigrid Skånbergs stiftelse har även studieresor kunnat genomföras under 2022. Genom att möjliggöra nominering av kollegor eller sig själv till studieresor med hjälp av finansiella medel från Skånbergs stiftelse, har engagemang och upplevelse av delaktighet skapats kring kompetensutvecklingsfrågor. Under 2022 har 26 medarbetare deltagit i studieresor i syfte att vidga perspektiv och utveckla kompetens i enlighet med stiftelsens strategi och varumärke.

Rekryteringen av ny kompetens har skett utifrån stiftelsens strategi och prioriterade projekt. Under 2022 har 42 medarbetare avslutat och 59 medarbetare börjat sin anställning. Projekten "Människan i Norden" och "100 000 Bildminnen" har bidragit till en ökad rekrytering och några medarbetare som sades upp på grund av arbetsbrist under pandemiåren har haft sin sista anställningsdag under början av året.

Under ett antal år har Stiftelsen Nordiska museet som arbetsgivare samlat organisationen för ett gemensamt varumärkesarbete med representanter från alla museets delar. Under 2022 lanserades den uppdaterade varumärkesguiden som fungerar som ledstjärna för hela organisationen och alla projekt. Stiftelsen har en gemensam varumärkesplattform, men olika erbjudanden för att locka besökare att upptäcka alla fem besöksmål.

Implementeringen av varumärket inkluderar även riktlinjer för ambitionen om hur organisationen skall upplevas och kännas internt som arbetsplats. Varumärkesarbetet har som mål att genom implementeringen av den nya grafiska identiteten samla organisationen, bygga tydligt släktskap mellan de olika besöksmålen samt bygga intern stolthet. Ur ett säkerhetsperspektiv kommer museet även att satsa på tydliga arbetskläder som är anpassade för museets diversifierade arbetsområden. Stiftelsen har varit delaktig i berättelsen bakom den nya identiteten under 2022 som kommer att manifesteras inom hela Stiftelsen Nordiska museet på sina fem besöksmål, under jubileumsåret 2023.

OBEROENDE REVISORS RAPPORT

Oberoende revisors bestyrkanderapport om Verksamhetsberättelse

Till Stiftelsen Nordiska museet (org nr 802002-4686)

Jag har översiktligt granskat Verksamhetsberättelsen (Resultatredovisningen) 2022.

Ansvariga partens ansvar

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för upprättande av Verksamhetsberättelsen. Denna har upprättats enligt Riktlinjer för statens bidrag vilka utfärdats av Kulturdepartementet för att det finns en sådan intern kontroll som Kulturdepartementet bedömer nödvändig för att Verksamhetsberättelsen ska vara utan väsentliga felaktigheter, vare sig dessa på beror på oegentligheter eller misstag.

Revisorns ansvar

Min uppgift är att uttala mig med begränsad säkerhet om Verksamhetsberättelsen baserat på Riktlinjer för statens bidrag, på grundval av min granskning.

Jag har utfört granskningen enligt ISAE 3000. Denna standard kräver i enlighet med min uppgift att jag planerar och genomför mina granskningsåtgärder för att uppnå en begränsad säkerhet att Verksamhetsberättelsen är upprättad enligt Riktlinjer för statens bidrag.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standards on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar.

Jag är oberoende i förhållande till Stiftelsen Nordiska museet enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Granskningen innefattar att genom olika åtgärder inhämta bevis om Verksamhetsberättelsen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i underlaget för Verksamhetsberättelsen vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur Stiftelsen Nordiska museet tar fram underlaget i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i den interna kontrollen. Granskningen har begränsats till en översiktlig analys av Verksamhetsberättelsen och underlag till denna samt förfrågningar hos stiftelsens personal. Mitt bestyrkande grundar sig därmed på en begränsad säkerhet jämfört med en revision.

Jag anser att de bevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Uttalande

Grundat på min granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger mig anledning att anse att Verksamhetsberättelsen inte i alla väsentliga avseenden har upprättats i enlighet med Kulturdepartementets riktlinjer.

Övriga upplysningar

Revisionsberättelse avseende årsredovisningen för 2022 har avgivits den 9 februari 2023. Den innehåller inga modifierade uttalanden, anmärkningar eller upplysningar.

Avsedda användare och syftet

Detta yttrande har endast till syfte att nämnden och styresmannen i Stiftelsen Nordiska museet ska fullgöra sin rapporteringsskyldighet och får inte användas för något annat ändamål.

Stockholm den dag som framgår av min elektroniska underskrift.

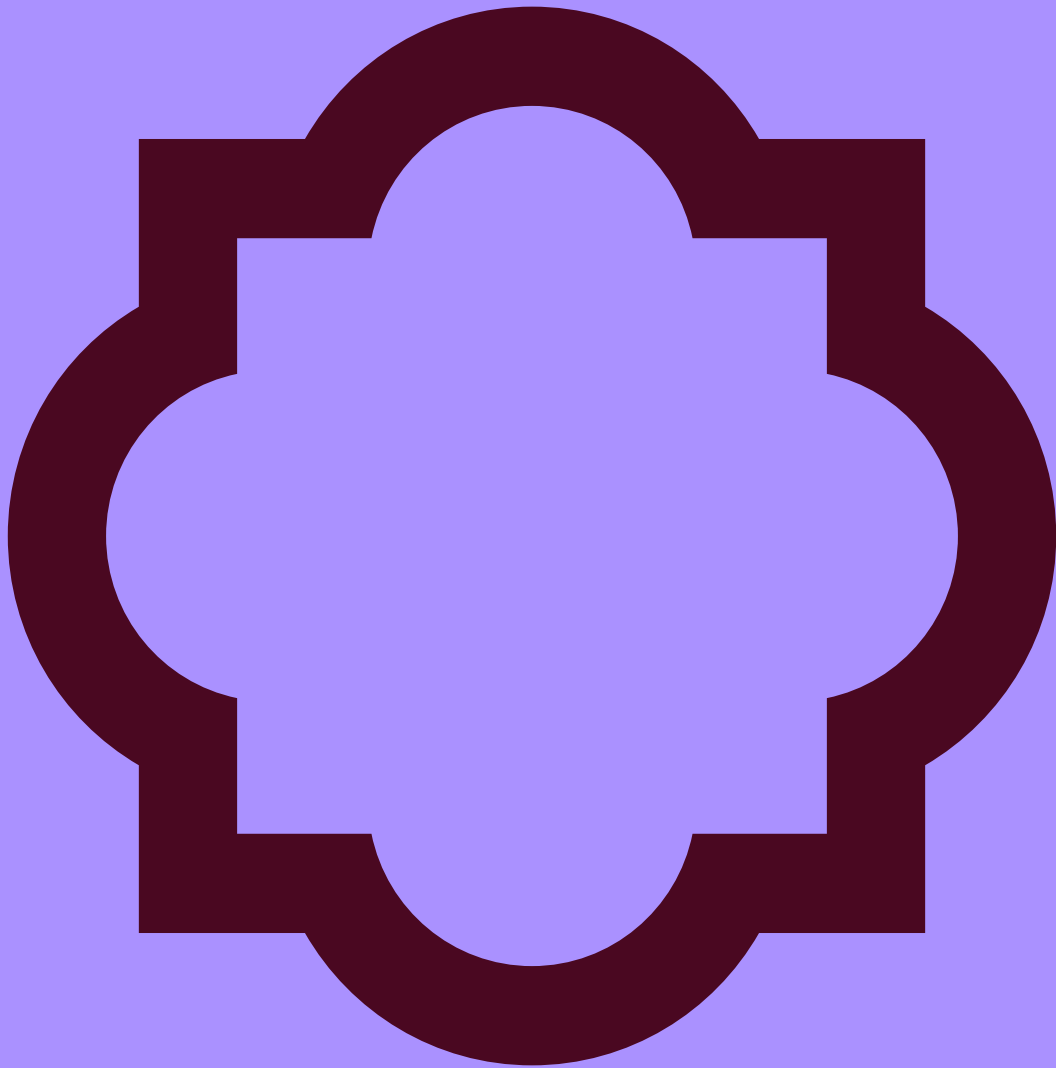
Benny Svensson
Auktoriserad revisor

NORDISKA MUSEETS OCH SKANSENS VÄNNER

Nordiska museets och Skansens Vänner är en av Sveriges äldsta vänföreningar. I år hölls vänföreningens årsmöte på Nordiska museet med ungefär 100 deltagare varav en av deltagarna var vänföreningens förste hedersledamot, H.K.H Kronprinsessan Victoria. På årsmötet berättade stiftelsens projektchef om den nya basutställningen "Människan i Norden".

Under 2022 har de riktade programpunkterna för att lära känna Stiftelsen Nordiska museets verksamhet återupptagits. Under november arrangerade vänföreningen, tillsammans med en av stiftelsens intendenten en föreläsning på Riddarhuset om den generösa familjen Wicander och porslinssamlingen på Riddarhuset. Vänföreningen har också arrangerat ett flertal författarsamtal på Nordiska museet under hösten.

Vänföreningen är ett stöd för stiftelsen i dess verksamhet. Under 2022 beslutade sig styrelsen för vänföreningen att dela ut en gåva på 500 000 kronor. Stiftelsen kommer under 2023 att använda bidraget till den nya basutställningen på plan 4.

ÅRSREDOVISNING
STIFTELSEN NORDISKA
MUSEET 2022